

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА PR МЕНЕДЖМЕНТУ

Допущено до захисту
на засіданні кафедри журналістики та PR менеджменту
(протокол № 10 від 20 травня 2026 р.)
В.о. завідувач кафедри _____ Роман ШУЛИК

Кваліфікаційна робота у формі медіапроекту
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
на тему: «Серія документальних відео про збереження культурної спадщини
міста Херсон під час повномасштабного вторгнення та російської окупації:
особливості реалізації та просування»

Виконала студентка 4 курсу,
групи Ж-41
Спеціальності 061 «Журналістика»
Мочаліна Лілія Володимирівна

Керівник — доцент, кандидат
філологічних наук
ГОДУНОК Зоряна Валентинівна
Рецензент — професор, доктор
філологічних наук
ЯНКОВСЬКА Жанна Олександрівна

Острого, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИБОРУ ІДЕЇ ТА ФОРМАТУ МЕДІАПРОЄКТУ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІСТА ХЕРСОН	12
1.1 Обґрунтування вибору проблематики медіапроєкту про збереження культурної спадщини міста Херсон	12
1.2 Проблема збереження культурної спадщини Херсона у джерелах та науковій літературі	19
1.3 Формати та практичні кейси з вирішення окремих аспектів проблематики збереження культурної спадщини Херсону в українському медійному та культурному просторі	22
1.4 Обґрунтування вибору формату документальних відео для медіапроєкту про збереження культурної спадщини міста Херсон	28
1.5 Класифікації медіапроєкту «Сонце за обрієм»	30
Висновки до 1 розділу	32
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ МЕДІАПРОЄКТУ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІСТА ХЕРСОН	35
2.1 Управління змістом медіапроєкту «Сонце за обрієм»	35
2.2 Управління часом у медіапроєкті	44
2.3 Управління ресурсами та закупівлями медіапроєкту	47
2.4 Управління вартістю медіапроєкту «Сонце за обрієм»	48
2.5 Управління якістю медіапроєкту	51
2.6 Управління ризиками медіапроєкту «Сонце за обрієм»	52
2.7 Управління командою медіапроєкту	54
2.8 Управління комунікаціями медіапроєкту «Сонце за обрієм»	55
2.9 Моніторинг виконання медіапроєкту «Сонце за обрієм»	57
Висновки до 2 розділу	60

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДІАПРОЄКТУ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ МІСТА ХЕРСОН	62
3.1 Проблеми з практичною реалізацією проєкту «Сонце за обрієм»	62
3.2 Особливості реалізації медіапроєкту про збереження культурної спадщини Херсона	65
3.3 Рекомендації щодо покращення розробки та реалізації медіапроєкту про збереження культурної спадщини міста Херсон	68
Висновки до 3 розділу	71
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	77
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Актуальність теми медіапроекту «Сонце за обрієм» полягає в тому, що від початку повномасштабної російсько-української війни російські війська системно застосовують терор проти мирного населення України, вчиняючи воєнні злочини. Станом на 14 березня 2023 року в Україні зареєстрували 71 147 воєнних злочинів, вчинених росіянами протягом року з початку повномасштабного вторгнення [59, с. 173]. Наприклад, підриг Каховської ГЕС Україна кваліфікує як екоцид, а Міжнародний кримінальний суд розглядає як можливий воєнний злочин [36]. А щодо фізичної форми насилля над населенням, росіяни утримували й катували херсонців під час окупації міста [19]. Окремим напрямом агресії стало цілеспрямоване знищення української культури та історичної спадщини. Під ударами опиняються музеї, театри, бібліотеки, пам'ятки архітектури, об'єкти духовної та нематеріальної спадщини. Фіксуються факти руйнування, розграбування та незаконного вивезення об'єктів культурної спадщини з тимчасово окупованих територій.

За статтею 6 Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини [21], кожна держава — сторона цієї Конвенції зобов'язується не вдаватися до будь-яких навмисних дій, що могли б завдати прямо чи посередньо шкоди культурній і природній спадщині, яка розміщена на території інших держав — сторін цієї Конвенції.

Натомість росія порушує це міжнародне право: за даними Міністерства культури України [24], упродовж чотирьох років повномасштабної війни зруйновано та пошкоджено 1685 пам'яток культурної спадщини та 2483 об'єкти культурної інфраструктури, із яких 507 — повністю знищено. росія викрала 35 482 музейних предмети, а близько 2 млн предметів залишаються на тимчасово окупованих територіях під загрозою знищення.

Також за статтею 4 Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини [21], кожна держава — сторона цієї Конвенції визнає, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження,

популяризацію й передачу майбутнім поколінням культурної і природної спадщини, яка перебуває на її території, покладається насамперед на неї. Із цією метою вона прагне діяти як власними зусиллями, максимально використовуючи наявні ресурси, так і, за необхідності, використовувати міжнародну допомогу і співробітництво, якими вона може користуватися, зокрема, у фінансовому, художньому, науковому й технічному планах.

Отож, актуальність теми медіапроєкту «Сонце за обрієм» про збереження культурної спадщини прифронтових регіонів та регіонів, що тимчасово окуповані росією, зумовлена необхідністю надати додаткової інформаційної значущості культурі та національній ідентичності, яку росіяни намагаються системно знищувати, вчиняючи терор, що порушує Міжнародне гуманітарне право [21]. Висвітлення унікальності української мультикультурної спадщини, формування історичної пам'яті в суспільстві та визнання локальної ідентичності регіонів, що розміщені біля державного кордону з росією, набувають особливого значення, адже військова агресія становить загрозу не лише для фізичної безпеки, а й для територіальної цілісності, що в нашому розумінні містить у собі повноцінне культурне середовище міст і громад.

Актуальність роботи також пов'язана з необхідністю документування культурних втрат і змін, які відбуваються в Україні під час війни. Проєкт «Сонце за обрієм» виконує одночасно документальну та просвітницьку функції. Використання сучасних медіаінструментів (зокрема поширення контенту в соціальних мережах) сприятиме популяризації культурної спадщини Херсона, підвищенню рівня обізнаності аудиторії про історію та культуру міста, а також формуванню розуміння важливості збереження регіональної культурної ідентичності як вагомій частини загальноукраїнської культури.

Проблема, яка вирішується в медіапроєкті, — недостатнє висвітлення та суспільне усвідомлення культурної значущості міста Херсон в українському медійному та культурному просторі. Довгий час, незважаючи на

багату історію та культурну спадщину, а також важливість у формуванні регіональної ідентичності півдня України, Херсон отримував недостатньо медійної уваги або не отримував її взагалі.

Ще однією проблемою є переважно одновимірне сприйняття міста в медіапросторі. У більшості інформаційних матеріалів Херсон часто постає винятково як територія воєнних дій, тоді як його культурне середовище, історія, мистецьке життя та діяльність громади залишаються поза увагою. Це не дає повного розуміння специфіки міста, його історії, важливості в культурному контексті України [27]. Попри це, в Херсоні музеї та інші культурні простори продовжують плекати історію і створюють проєкти, у межах яких показують події сьогодення [50].

Окупація міста, бої та постійні обстріли спричинили значні втрати як в інфраструктурному, так і в культурному плані. Руйнування історичних пам'яток, культурних установ, арт-просторів та страх втрати місцевої пам'яті вимагають документування та збереження культурної спадщини Херсона.

Проєкт також порушує проблему втрати історичної пам'яті та недостатнього документування локальної культури. Частина культурних об'єктів, архівів, історій мешканців та елементів нематеріальної спадщини може бути втрачена через наслідки війни, якщо ці матеріали не будуть своєчасно зафіксовані та збережені [52]. Наприклад, у Херсоні є Херсонський художній історичний музей імені Олексія Шовкуненка. росіяни під час окупації міста вивезли з нього тисячі творів культури на територію окупованого Криму, а після звільнення Херсону сама будівля музею, яка вважається визначною пам'яткою архітектури, перебуває під постійною загрозою обстрілів, адже знаходиться у 2 км від лінії фронту. 30 листопада 2022 року внаслідок артилерійського обстрілу музею були завдані пошкодження — вибито вікна, побито стіни [32], а 17 жовтня 2025 року в результаті артилерійського обстрілу ворожий снаряд влучив у дах, через що було пошкоджено фасад та покрівлю будівлі [48].

Важливо розуміти, що в повоєнний час це значно ускладнить відновлення культурного ландшафту [8], саме тому важливим завданням медіапроєкту є створення документального контенту, який стане інструментом збереження культурної пам'яті міста. Також у перспективі він може стати якісним архівом культурної спадщини, цінним не тільки на регіональному рівні, а й на загальнодержавному.

Обґрунтування вибору формату медіапроєкту.

Документальний формат є одним із найбільш ефективних способів висвітлення суспільно важливих тем, оскільки дозволяє поєднати фактичну інформацію, реальні історії людей та емоційний вплив на аудиторію. Зокрема, цей формат може слугувати протидією дезінформації, яка під час гібридної війни становить велику небезпеку. У межах теми збереження культурної спадщини Херсона це особливо важливо, адже проєкт має не лише інформувати, а й формувати емоційний зв'язок для глибшого усвідомлення культурної значущості [63].

Важливим чинником вибору формату є також візуальна складова. Культурна спадщина безпосередньо пов'язана з архітектурою, мистецтвом, міським середовищем та атмосферою міста, тому саме візуальний формат дозволяє найкраще передати ці елементи. За допомогою репортажної зйомки, архівних матеріалів, фотографій та панорам міста можна закарбувати топос і локус міста і створити цілісний візуальний образ Херсона [61].

Документальний мультимедійний формат також дає можливість використовувати різні типи контенту в межах одного проєкту: відео, текстові історії, фотографії, архівні документи, аудіосупровід та графічні елементи. У сучасному цифровому середовищі, де користувачі сприймають інформацію через різні платформи, це буде перевагою.

Вибір формату також зумовлений особливостями сучасного медіаспоживання. Відеоконтент є одним із найпопулярніших форматів у цифровому середовищі, особливо серед молоді аудиторії. Основною платформою для реалізації медіапроєкту було обрано Instagram, цільовою

авдиторією проєкту є насамперед молоді люди віком 18–45 років, студенти, журналісти, представники культурних ініціатив та громадських організацій дослідники культурної спадщини та всі, хто цікавиться історією українських міст. Instagram поєднує можливості візуального сторителінгу, відеоформатів та інтерактивної взаємодії з користувачами, що особливо важливо для популяризації складних суспільно важливих тем. Крім того, платформа дозволяє ефективно поєднувати різні формати контенту: документальні відео, інформаційні каруселі з короткими відео тощо [13].

Крім того, документальний формат (зокрема серія документальних відео для соцмереж) сприяє підвищенню довіри до медіапроєкту. Для проєкту «Сонце за обрієм» це є принципово важливим, оскільки його мета полягає не лише у створенні контенту, а й у збереженні культурної пам'яті та формуванні суспільної уваги до проблеми культурної спадщини Херсона.

Отож, вибір документального мультимедійного відеоформату (зокрема серія документальних відео для соціальних мереж) для реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» обґрунтований тим, що документальність забезпечує достовірне та емоційно переконливе висвітлення теми культурної спадщини Херсона, тоді як використання соціальних мереж, насамперед Instagram, дозволяє адаптувати контент до особливостей сучасного медіаспоживання та ефективно комунікувати з молодією аудиторією. Поєднання документального способу зображення з можливостями цифрових платформ сприяє не лише інформуванню користувачів, а й популяризації культурної спадщини, формуванню суспільної уваги до проблем її збереження та створенню цифрового архіву пам'яті про місто Херсон в умовах сучасних викликів.

Мета медіапроєкту полягає в тому, щоб розробити й реалізувати серію документальних відео та інших мультимедійних дописів у соціальній мережі Instagram, спрямованих на висвітлення проблеми збереження культурної спадщини, популяризацію локальної історії та формування суспільної уваги до проблеми культурної пам'яті міста Херсона в умовах війни.

Для реалізації мети було поставлено такі **завдання**:

1. Визначити, як культурна значущість міста Херсон сприймається та інтерпретується в українському медійному та культурному середовищі.

2. Проаналізувати сучасні медійні формати та практичні кейси висвітлення теми культурної спадщини в українських медіа.

3. Охарактеризувати роль документальної журналістики у збереженні історичної пам'яті та культурної спадщини в умовах війни.

4. Розробити концепцію мультимедійного медіапроєкту, що містить серію документальних відео для соціальних мереж, спрямованого на популяризацію та збереження культурної спадщини Херсон.

5. Реалізувати медіапроєкт «Сонце за обрієм» на платформі Instagram шляхом створення та поширення документальних відео, інформаційних каруселей і мультимедійного контенту для привернення уваги аудиторії до проблеми збереження культурної спадщини міста Херсон.

Об'єктом дослідження є серія документальних відео про збереження культурної спадщини міста Херсон під час повномасштабного вторгнення та російської окупації, опублікованих у межах соціальної мережі Instagram.

Предметом дослідження є особливості реалізації та просування документального мультимедійного медіапроєкту, зокрема серії документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео, як інструменту збереження культурної спадщини міста Херсон.

Методологічною базою дослідження. Для реалізації медіапроєкту на обрану тему ми застосували такі загальнонаукові методи:

Аналіз — для вивчення особливостей висвітлення культурної спадщини Херсона в українському медійному просторі, дослідження сучасних документальних форматів, а також оцінки рівня уваги до теми збереження регіональної культури в умовах війни.

Синтез — для об'єднання теоретичних і практичних аспектів медіапроєкту в цілісну концепцію, а також для поєднання історичних, культурних та журналістських складових медіапроєкту.

Класифікація — для поділу документальних мультимедійних форматів за жанровими, тематичними та функційними особливостями, а також для систематизації матеріалів про культурну спадщину міста.

Порівняння — для визначення подібних і відмінних характеристик висвітлення регіональної культурної спадщини в українських медіа та аналізу різних підходів до створення документального контенту (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео).

Узагальнення — для збору та впорядкування емпіричних і теоретичних матеріалів, пов'язаних із проблематикою культурної пам'яті, документальної журналістики та регіональної ідентичності.

Абстрагування — для виокремлення основних проблем збереження культурної спадщини Херсона.

Аксіологічний підхід — для дослідження цінності херсонської регіональної культури як невід'ємної складової загальноукраїнської культурної спадщини, а також для підкреслення її унікальності.

Також у роботі були використані прикладні методи створення медіапроєкту, зокрема інтерв'ювання експертів, що працюють із темами збереження культурної спадщини, сторителінг про об'єкти архітектурних та історичних пам'яток для висвітлення перш за все їхнього значення, монтаж, робота з архівними матеріалами та мультимедійними елементами.

Наукова та практична значущість роботи полягає в дослідженні особливостей висвітлення культурної спадщини міста Херсон в українському медійному просторі в умовах повномасштабної війни. Не менш важливим є підкреслення регіональної культури як частини всеукраїнської культурної спадщини. Результати дослідження також можуть бути використані під час підготовки навчальних матеріалів для учнів і студентів гуманітарних спеціальностей у межах курсів «Історія України», «Історія рідного краю», «Культура і війна», «Мультимедійний дизайн та візуалізація даних», «Реклама та зв'язки з громадськістю».

Практична значущість роботи полягає в можливості використання медіапроєкту як інформаційного, просвітницького та документального продукту. Проєкт може бути використаний у діяльності журналістів, культурних інституцій, громадських організацій та медіаплатформ для популяризації культурної спадщини регіонів України. Документальні відео та мультимедійні матеріали можуть застосовуватися під час проведення культурних заходів і просвітницьких кампаній, спрямованих на збереження історичної пам'яті та підвищення суспільної уваги до проблеми культурної спадщини.

Крім того, медіапроєкт «Сонце за обрієм» може слугувати прикладом використання документальної журналістики для висвітлення теми культури в умовах війни та бути основою для подальших журналістських, наукових і культурних ініціатив.

Структура роботи складається із серії документальних мультимедійних матеріалів (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео) та описової частини. Описова частина складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури (налічує 63 позиції), 5 додатків.

Апробація: Результати кваліфікаційного проєкту було апробовано під час XXXI наукової викладацько-студентської конференції «Дні науки» в Національному університеті «Острозька академія» (Острог, 11—15 травня 2026) із виступом на тему «Серія документальних відео про збереження культурної спадщини міста Херсон під час повномасштабного вторгнення та російської окупації: особливості реалізації та просування» [1, с. 135] .

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИБОРУ ІДЕЇ ТА ФОРМАТУ МЕДІАПРОЄКТУ

1.1 Обґрунтування вибору проблематики медіапроєкту про збереження культурної спадщини міста Херсон

Ми виокремили кілька проблем, які може розв'язати наш медіапроєкт.

Першою є недостатня кількість контенту про документування культурних втрат і змін, яких зазнає місто під час війни, що створює ризик втрати пам'яті про важливі об'єкти культурної спадщини. Сьогодні в українському контексті загальною метою документування руйнувань культурної спадщини є подолання наслідків війни [41]. Цифрові копії, електронні каталоги, документальні стрічки (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео) та інші подібні проєкти є ефективними засобами створити інформаційний резерв культурної пам'яті [56, с. 69].

На сайті Міністерства культури можна переглянути державний реєстр нерухомих пам'яток України місцевого та національного значення. Але у самому реєстрі пам'яток місцевого значення вказані ще за попереднім адміністративним устроєм [34], що вказує на певну застарілість інформації. Також впроваджена ініціатива «єПам'ятка» [11], де пам'ятки розділені на 5 категорій:

- Об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО;
- Пам'ятки національного значення;
- Пам'ятки місцевого значення;
- Щойно виявлені об'єкти культурної спадщини;
- Історико-культурні території.

Варто підкреслити, що у жодній категорії немає пам'яток Херсонщини, хоча вони вказані на сайті Міністерства культури. Також сайт «єПам'ятка» не

можна назвати user-friendly, тому що він перевантажений посиланнями, кнопками та секціями [11].

Лабораторія моніторингу української спадщини hemo — професійна ініціатива експертів та організацій, систематично відстежує пошкодження культурної спадщини, спричинене російською агресією. Команда проводить як дистанційний моніторинг, так і польові дослідження. Двома основними напрямками-цілями hemo є документування для стабілізації та відновлення об'єктів культурної спадщини, а також документування для правосуддя.

Документування руйнувань для стабілізації та відновлення має на меті зібрати дані, які дозволяють оцінити причини, характер і масштаб пошкоджень об'єкта, зокрема спричинених бойовими діями. Ці дані необхідні для розробки планів порятунку, стабілізації та реставрації історично або культурно цінних об'єктів. Під час воєнних дій та безперервних обстрілів такий метод найбільш дієвий [61, с. 69].

Документування руйнувань для правосуддя призначене для фіксації пошкодження об'єктів культурної спадщини для долучення до кримінальних справ. Як національне, так і міжнародне право гарантує захист культурної спадщини під час збройних конфліктів. На основі [21] Гаазької Конвенції 1954 року, Римського Статуту та інших нормативних документів знищення культурної спадщини можна кваліфікувати як воєнний злочин, а в окремих випадках — як злочин проти людяності та підтвердження наміру вчинити геноцид. Культурологиня та проєктна менеджерка Ельміра Аблялімова-Чийгоз з Кримського інституту стратегічних досліджень вважає, що масштаби втрат, які завдала росія можна порівняти із гуманітарною катастрофою [57]. Документування цих злочинів є вагомим доказом системної ліквідації української культури та знищенням зв'язку українців з їхнім корінням.

hemo провадять свою діяльність через цифровізацію й відкриті дані, щоб зробити українську спадщину, інформацію про її стан доступною всім українцям, а також інформацію про її стан та управління. Проте доступ до бази даних цифровізації та обстежених ними об'єктів можуть мати лише

zareestrovani na i'xn'omu сайті користувачі [25]. Частина матеріалів є публічною, але вона здебільшого загальна та описує діяльність та результати роботи команди.

Ми дослідили сайт і виявили складність у використанні пошукової системи, а також відсутність подачі інформації про унікальність культурних об'єктів. До того ж, управління та збереження даних на сайті вимагає постійного довгострокового фінансування. А під час дослідження в базі оцифрованих об'єктів культурної спадщини виникли проблеми та наразі немає доступу до вивчення цих матеріалів. Це, своєю чергою, порушує доступність до перегляду та вивчення спадщини для всіх українців.

Медіапроект «Сонце за обрієм» про культурну спадщину Херсона дає можливість публікувати контент без обмежень та фінансування, зокрема на утримання акаунту, зібравши архівні матеріали, фотографії та відеорепортажі, роботи дослідників (істориків, етнографів, мовознавців, культурологів та ін.). Отож, медіапроект виконує інформаційну, довгострокову, а головне — справді доступну архівну функцію. Документальні відео (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео), мультимедійні матеріали та соціальні мережі сьогодні є саме тими ефективними інструментами комунікації з аудиторією, які роблять тему культурної спадщини зрозумілою, емоційно нечужою, створюють ефект присутності для аудиторії.

Друга проблема, яку може розв'язати проект — це недостатня обізнаність українців про культурне значення Херсону. Ольга Смоліна, доктор культурологічних наук, та Анатолій Ополонін, кандидат філософських наук, ґрунтуючись на соціологічному опитуванні, проведеному центром ім. Разумкова у 2016 році про проблеми формування національної ідентичності, визначають низку проблем [60, с. 175—176]:

- асиміляція чи збереження традицій. 41% вважають, що в Україні потрібно розвивати і зберігати різні культурні традиції, а 36% переконані, що слід зближувати їх із культурою українського етносу;

- мовне питання. 30% громадян із південно-східних регіонів вважають російськомовних та україномовних українців різними народами;
- братські народи. У 2016 році 51% громадян вважали українців та росіян братськими народами. Варто зазначити, що у 2024 році Центр ім. Разумкова провів повторне опитування, де було три варіанти відповідей: «українці і росіяни завжди були і залишаються братніми народами», «українці і росіяни раніше були братніми народами, але вже такими не є» та «українці і росіяни ніколи не були братніми народами». Із першим судженням погодилось 3%, із другим — 44%, а з третім — 46% [16].

Так, існує міт, що Херсон заснований Григорієм Потьомкіним як форт російської імперії, і це позбавило Херсона його історії, тяглість якої йде ще задовго до окупації Херсонщини росією. Русифікація та радянізація Херсонщини стали наслідком заміни історичної пам'яті не тільки жителів регіону, а й всіх українців [45, с. 134]. Із козацьких терен Херсонщина стала серцем так званої «Новоросії», і це створило образ регіону як суто імперського / радянського. Що цікаво, політика радянізації повернулась після окупації Херсона у 2022 році: 13 липня 2022 року росіяни демонтували пам'ятник Небесній Сотні, і місцеві колаборанти мали диспут щодо нового пам'ятника. Кирило Стремоусов пропонував поставити пам'ятник лєніну, а Володимир Сальдо — пам'ятник катєрині II. Маніпуляції відбувались і через медіа, адже головним наративом було «повернення справедливості щодо радянських героїв» [15, с. 61]. Це свідчить про послідовність російської політики стертя історичної пам'яті.

Можна зробити висновок, що до повномасштабного вторгнення культурна південно-східних регіонів була певною мірою маргіналізована, проте потрібно пам'ятати, що така різниця в культурах склалась через довготривалу окупацію російською імперією та радянською росією, коли будь-яка відмінність від «загальноприйнятих» норм каралась переслідуванням, ув'язненням або смертю.

Херсон є містом з унікальною архітектурною спадщиною та сформованим історико-культурним ландшафтом, що відображає виражену ідентичність півдня України [46]. Проте впродовж тривалого часу культурна значущість міста для країни залишалася недостатньо представленою в українському медійному просторі. Херсонська область входить у південний економічний регіон України, що за структурою економіки є аграрно-індустріальним [53]. А внаслідок російської пропаганди регіон асоціювався та сприймався здебільшого лише в межах аграрної діяльності. Наприклад, традиційно прийнято вважати, що головним і єдиним символом Херсона є кавун [18]. Херсонські кавуни стали символом регіону, який може перетворитись на географічний бренд, як італійський пармезан чи французький коньяк. На початку двотисячних у місті започаткували кавуновий фестиваль, пізніше встановили скульптуру кавуна.

Щоб зануритись глибше в цю проблему, необхідно провести історичну розвідку: чим зумовлений такий дещо спрощений образ Херсона? Сергій Водотика та Людмила Савенок пишуть про те, що «...колонізаційний потенціал українців на Херсонщині розглядався переважно як частина історії російської імперії, яка захистила українців, повернула свої корінні землі». Цим науковці пояснюють насаджену меншовартість на малоросійство [7, с. 121]. Що більш важливо, південні європеїди, що населяли Херсонщину, стали одними з джерел формування українців як антропологічного типу, що продовжилось українською колонізацією Запорізької Січчю на українсько-кримськотатарському кордоні.

Водотика та Савенок підкреслили, що після захоплення території російською імперією, а потім радянською росією відбувся такий собі регрес: «херсонці отримали роль будівельного матеріалу і гарматного м'яса» [7, с. 121]. До того ж, способи знищити регіональну культуру в росії не змінюються, бо під час ліквідації Січі російська імперія випалювала ліси, руйнувала архітектуру та русифікувала населення [7, с. 121]. Надалі ж, тисячолітню історію було стерто, назвавши російського генерала Івана Ганнібала

засновником міста Херсон, який насправді будувався за рахунок херсонців, що отримували недостатню кількість їжі поганої якості, побої та хвороби. У радянські часи процес закріпився перейменуванням вулиць на честь українофобів та російських військових. Ці дослідники підняли тему декомунізації й підкреслили, що декомунізація є насамперед дерусифікацією.

Після початку повномасштабного вторгнення увага до Херсона значно зросла, однак інформаційний акцент переважно був зосереджений на темах окупації, ведення бойових дій та гуманітарної ситуації. Наприклад, оцінка потреб після катастрофи на Каховській ГЕС, проведена урядом України та Організацією Об'єднаних Націй, зосереджується на районах, що постраждали від катастрофи, та забезпечує аналіз пошкодження фізичних активів, непрямого впливу на економічну діяльність та додаткових витрат, спричинених руйнуванням, нагальних потреб у відбудові та відновленні, а також соціальних та економічних потреб постраждалих громад. Руйнування історичних будівель, пошкодження культурних об'єктів, загроза втрати архівів створюють потребу у фіксації та висвітленні цих процесів [3].

Тож проблема окупації, руйнування, знищення та вивезення культурної спадщини потребують окремого висвітлення. На тлі цих втрат медіа стають не лише джерелом інформації, а й інструментом збереження пам'яті. Саме через журналістські матеріали, документальні матеріали, зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео, інтерв'ю, фото- та відеофіксацію можна зберегти культурний образ міста для майбутніх поколінь.

Проект «Сонце за обрієм» поєднує в собі документальну та просвітницьку мету. Багато людей недостатньо обізнані з історією та культурною спадщиною Херсона, особливо за межами регіону, тому що в пам'яті ще досі живуть російські міфи. Використання сучасних медіаінструментів сприятиме ефективній популяризації культурної спадщини Херсона, підвищенню рівня обізнаності аудиторії про питому історію та культуру міста, а також формуванню розуміння важливості збереження

регіональної культурної ідентичності як вагомої частини загальноукраїнської культури.

Третя проблема, яку може вирішити проєкт, — недостатня репрезентація діяльності організацій, які займаються збереженням, оцифруванням, захистом та відновленням культурної спадщини. Окрему увагу варто приділити ролі локальної громади в збереженні культурної спадщини. Попри складні умови мешканці Херсона, культурні діячі, волонтери та громадські організації продовжують працювати над збереженням історичної пам'яті міста [50]. Вони організовують культурні заходи, займаються цифровим архівуванням матеріалів, підтримують мистецькі ініціативи та популяризують локальну культуру через соціальні мережі й медіаплатформи [35]. «Сонце за обрієм» може стати ресурсом для додаткової промоції цих заходів. В умовах сучасної цифрової комунікації медіапроєкт також може стати платформою для об'єднання людей навколо спільної мети — збереження культурної пам'яті Херсона. Це особливо важливо для молодого покоління, яке сприймає інформацію переважно через цифрові платформи.

Четвертою проблемою є зміщення медіафокусу на висвітлення руйнувань комунального житла, об'єктів критичної інфраструктури тощо. Може виникати упереджене ставлення до необхідності польових робіт для детального фіксування руйнувань об'єктів нерухомої спадщини [31]. Проте Һето вказує на необхідність таких робіт. Органи влади, громади, архітектори, донори використовують дані документування для планування робіт із порятунку, стабілізації та відновлення зруйнованих чи пошкоджених об'єктів. Партнери, які працюють із правосуддям, використовують дані для розслідування злочинів рф проти української культурної спадщини. Військові отримують від Һето інформацію про об'єкти культурної спадщини для врахування під час планування операцій. Це дозволяє за можливості уникати подальших пошкоджень у зонах бойових дій.

Тож ще одним важливим аспектом є вплив медіапроєкту на формування суспільної відповідальності щодо збереження культурної спадщини, що, на

думку науковців, корелюється з «цивілізаційною зрілістю народу» [44]. Враховуючи, що окупаційна влада знищує українську літературу (зокрема історичні праці), висвітлення проблем руйнування пам'яток та культурних втрат може стимулювати громадськість до більш активної участі у процесах збереження та відновлення культурного середовища. Медіа здатні привертати увагу міжнародної спільноти, культурних організацій та потенційних партнерів до проблематики охорони культурної спадщини українських міст, які постраждали внаслідок війни.

Отже, вибір проблематики медіапроєкту про збереження культурної спадщини міста Херсон є обґрунтованим через високу суспільну актуальність теми, необхідність документування культурних втрат та важливість збереження локальної ідентичності в умовах війни. Такий медіапроєкт має потенціал не лише інформувати аудиторію доступно й безперервно про справжню історію регіону, а й сприяти формуванню культурної свідомості, підтримці історичної пам'яті та популяризації культурної спадщини міста як важливої частини української культури.

1.2 Проблематика висвітлення культурної спадщини Херсону в українському медійному та культурному просторі та ставлення до цього питання в джерелах та літературі

Початком «стертя» херсонської історії можна вважати ліквідацію Запорозької Січі в 1764 році. Катерина II говорила, що «коли в Малоросії зникнуть гетьмани, треба зробити все, щоб стерти з пам'яті їх та їхню добу...». росіяни почали заселяти територію нинішньої Херсонської області ще за часів існування Січей (Запорізьської та Олешківської), а з 1775 року хвиля переселення тільки зросла [54, с. 164].

Слова імператриці втілились і в освітній політиці Новоросійської губернії (Проект «Новоросія» Катерини II полягав у заселенні росіян, впровадженні русифікації і будівництві міст-фортпостів) [47]. У 1824 році міністр освіти Шишков наголосив на необхідності викладання народної освіти

російською мовою, що спричинило насадження російської мови у школах, призначенні росіян на керівні посади і вчителів та обов'язковому опануванні мови для державних службовців. Реформа Шишкова вимагала скорочення курсів з низки дисциплін, у тому числі й уроків з історії, тож освіта була дієвим інструментом русифікації регіону, адже українських гімназій не було. Водночас у 1840 році була обмежена доступ до освіти для народу, «щоб не порушити “порядок суспільних станів”» [47, с. 213].

Щодо духовного життя, у 1797 році російська православна церква набула верховного статусу, всі проповіді ретельно редагувались, щоб відповідати державній політиці, а більшість прихожан узагалі не розуміла богослужіння.

Не можна оминати й Валувський циркуляр (1863 р.) та Емський указ (1876 р.), які забороняли ввозити українські книги з-за кордону, друкувати українською та ставити п'єси українською. Ці закони мали б запобігти поширенню так званих «сепаратистських настроїв», і зрештою вони на певний час придушили українофільські ініціативи на теренах Херсонщини.

Згодом українська інтелігенція вирішила вести просвітницьку діяльність: у 1917 році було засноване Товариство «Українська Хата в Херсоні» (перейменовано на «Просвіту»), яке, зокрема, займалось і лекційними заняттями, українознавчими курсами для вчителів, курсами з історії та політики. Діяльність «Української Хати» тривала до 1920-х років попри репресії радянською владою діячів культури [10]. Політика коренізації теж мала суттєвий вплив на культурно-освітнє життя Херсонщини, і з 1923 року українізовувались бібліотеки, хати-читальні та інші подібні установи, їх заходи проводились українською мовою. Але з кінцем українізації повернулись систематичні репресії та придушування інтелігенції, що спричинило повторну русифікацію Херсонщини, яка була закріплена низкою постанов комуністичної партії.

За таких історично-політичних причин український південь позбавили права знати свою історію та культуру, що, на жаль, продовжується й сьогодні.

Яскравим прикладом є Будинок перуанських купців, про який історичні розвідки не згадують узагалі. Найбільш імовірною причиною є знищення архівів. У медіа будівля згадується здебільшого в контексті її пошкодження внаслідок російського обстрілу [43]. Архів «ХЕРСОНЩИНА НЕСКОРЕНА» віртуального проєкту «Краєзнавство Таврії» працює в кількох напрямках документування російських злочинів, зокрема і в документуванні знищення об'єктів культури, однак теж не фіксує ні про пошкодження Будинку, ні його історію [14]. Сам архів розміщений на цифровому ресурсі Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеса Гончара. Серед його віртуальних виставок є «Розстріляна архітектурна спадщина Херсонщини», яка містить інформацію про споруду, її архітектурні особливості, наслідки обстрілу, але не включає жодних історичних свідчень.

Документальний формат — яскравий приклад синтезу культурної та цифрової пам'яті. Моріс Альбавакс визначає культурну пам'ять як феномен, який сконструйовується на базі групових уявлень та підтримується через певні ритуали та матеріальні носії, а Ян Яссман доповнив, що культурна пам'ять фіксується через символи, тексти, об'єктах спадщини та інституційних практик. Епоха цифровізації дещо змінила культурну пам'ять на цифрову: Мандолессі зазначає, що така пам'ять формується під впливом цифрових технологій, а Екелунд описує вивчення цифрових практик пам'яті через соціальні мережі, цифрові архіви та медіаплатформи [8, с. 132]. Тобто документалістика оцифровує культурну пам'ять і в контексті проєкту «Сонце за обрієм» такий формат є виправданим, адже низка будівель, про які йдеться у документальних відео знищені, пошкоджені або недоступні для фізичного доступу безпосередньо.

Вікторія Волинець та Юлія Трач підкреслюють, що цифрова культурна пам'ять є не тільки інструментом, а й ключовим елементом культурної безпеки, особливо у випадку окупованих територій, адже це забезпечує трансляцію та збереження культурного досвіду [8, с. 135]. Instagram та інші соціальні мережі дослідниці називають «позастановими каналами фіксації

історії,... [які] створюють новий формат народного архіву... [також] соціальні мережі забезпечують безперервність збору, збереження та тиражування інформації про війну» [8, с. 137].

1.3 Формати та практичні кейси з вирішення окремих аспектів проблематики збереження культурної спадщини Херсону в українському медійному та культурному просторі

Для висвітлення форматів та практичних кейсів, які вирішують деякі аспекти нашого медіапроєкту, ми обрали 1 лабораторію моніторингу української спадщини, 1 фільм-розслідування викрадення росіянами цінностей із двох херсонських музеїв, 2 цифрових архівів, 3 культурні проєкти, які працюють у напрямку збереження й відновлення культурної ідентичності південних, північно-східних та східних регіонів, та відеорепортажі «Суспільне Херсон», які інформують про руйнування внаслідок обстрілів російськими військами.

Ми прагнули дослідити різні підходи до документування, збереження та популяризації культурної спадщини в умовах війни, а також різні формати комунікації з аудиторією. Саме тому до вибірки увійшли проєкти, які представляють різні напрями роботи з культурною спадщиною: моніторинг і документування руйнувань, журналістські репортажі та розслідування, цифрове архівування, діяльність громадських та культурних ініціатив, а також медійне висвітлення наслідків війни. Здебільшого це практичні кейси, які працюють з культурою Херсонщини та інших прифронтових регіонів.

Для аналізу лабораторії моніторингу української спадщини ми обрали hemo [25]. Крім того, проаналізували стрічку «Офіційне пограбування» — фільм-розслідування про викрадення росіянами цінностей із двох херсонських музеїв — художнього та краєзнавчого [49].

Для аналізу цифрових архівів ми обрали «ХЕРСОНЩИНА НЕСКОРЕНА» віртуального проєкту «Краєзнавство Таврії» [14] та медіапроєкт архіву «DONETSK HIGHLANDS ARCHIVE» [38].

Для аналізу культурних проєктів, які працюють у напрямку збереження й відновлення культурної ідентичності південних, північно-східних та східних регіонів, ми обрали проєкт релокації «Light House — дім світлих ідей» та Музею острова Джарилгач — «Культурний Хаб Південь» [39], громадську організацію «Новокаховське товариство охорони культурної спадщини» [29] та медіа-ресурс «Цікава Полтава» [40].

Одним з ефективних форматів висвітлення культурної спадщини є проєкти з документування та цифровізації об'єктів. Тому спершу ми проаналізували лабораторію моніторингу української спадщини hemo. Це громадська організація, що об'єднує інституції та експертів у сфері культурної спадщини. Ініціатива зародилася з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну та інституціоналізувалася в громадську організацію. Мета діяльності організації полягає в тому, щоб цифровізувати колекції та автоматизувати процеси за міжнародними стандартами, щоб через цифровізацію зробити українську спадщину доступною українцям і світові.

Основні напрямки роботи hemo [25] полягають в оцифруванні музейних предметів, цифровізації та консультуванні. Наразі лабораторія вже оцифрувала понад 12 000 музейних предметів та понад 100 000 зображень [5]. Головним, на що ми орієнтувалися, є документування руйнувань культурної спадщини. На своєму цифровому ресурсі hemo через інфографіку інформує, що в межах польових робіт та дистанційних досліджень було обстежено 1410 об'єктів у Херсонській області. Проте кількість відображених об'єктів та вказівок на їхні статуси — 119. У цьому списку відображених об'єктів ми змогли визначити статус 41 об'єкта з міста Херсон, проте наразі дані можуть бути неактуальними внаслідок постійних російських обстрілів міста.

Частина матеріалів з документування руйнувань культурної спадщини є публічною, але вона здебільшого загальна та описує діяльність та результати роботи команди, адже, як ми раніше описували, виявили проблеми в доступі до матеріалів у базі оцифрованих об'єктів культурної спадщини. До того ж управління та збереження даних на сайті вимагає постійного довгострокового

фінансування і адміністрування, а це вже перешкоджає доступність до перегляду та вивчення спадщини для всіх українців.

Наступним проаналізованим форматом була стрічка «Офіційне пограбування». Це фільм-розслідування The Kyiv Independent про викрадення росіянами цінностей із двох херсонських музеїв — художнього та краєзнавчого [49]. У ході розслідування вдалося визначити можливих причетних людей людей, які відбирали артефакти з колекцій художнього та краєзнавчого музеїв, а також тих, хто безпосередньо займалися викраденням і перевезенням цінностей до музеїв у тимчасово окупованому Криму. Команда самостійно встановлювала організаторів незаконного вивезення цінностей та можливі локації перебування колекції з херсонських музеїв. Для цього керівниця відділу розслідувань Євгенія Моторевська спілкувалася з росіянами, представляючись підставними іменами та соціальними ролями. Тривалість фільму складає понад 40 хвилин.

У фільмі приділили окрему увагу саме історії Херсонського художнього музею імені Олексія Шовкуненка та Херсонського краєзнавчого музею. Розповіли про минуле будівлі Художнього музею, де розташовувалася колишня міська ратуша, яка мала адміністративне значення для міста на початку ХХ століття. Також про використання будівлі як банку розповів у межах екскурсії сучасною будівлею заступник директора музею Ігор Русол. Особливу роль відіграють історії мешканців міста, митців, музейних працівників, які працюють над збереженням локальної ідентичності навіть у складних умовах.

Крім того, у фільмі The Kyiv Independent порушили питання цінності колекцій, які зберігалися в архівах музею та були представлені на експозиції. російська армія незаконно вивезла понад 20 тисяч предметів мистецтва та історичних артефактів, які належать Україні, зокрема, й золото скіфів, готів та сарматів. І саме неефективність офіційного українського слідства у цій справі, яку можна визнати засвідченням факту геноциду проти українського народу

[21], спонукала редакцію провести розслідування та зняти про це стрічку, в якій підкреслили цінність втрат для культурної спадщини України.

Практичним кейсом вирішення проблеми популяризації культурної спадщини є створення цифрових архівів та платформ зі збереження локальної пам'яті. Під час аналізу цифрового архіву «ХЕРСОНЩИНА НЕСКОРЕНА» віртуального проєкту «Краєзнавство Таврії» [14] ми визначили, що проєкт теж працює в напрямку документування російських злочинів, зокрема і в документуванні знищення об'єктів культури. Архів розміщений на цифровому ресурсі Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеся Гончара, серед віртуальних виставок є «Злочини росії проти культурної спадщини Херсонщини» та «Розстріляна архітектурна спадщина Херсонщини». У їх межах надано інформацію про руйнування споруд, викрадення та вивезення фондів музеїв, цінність експонатів, але немає інформації про архітектурні особливості таких об'єктів: Херсонський обласний краєзнавчий музей, Херсонський обласний художній музей імені Олексія Шовкуненка, Свято-Катеринський собор, та мало приділено уваги висвітленню історії самих будівель.

Також додатково ми моніторили діяльність архіву «DONETSK HIGHLANDS ARCHIVE» у їхніх соціальних мережах (зокрема Instagram) [38]. Це цифрова платформа, присвячена архітектурі, культурній спадщині та історичному минулому міст Донеччини. Проте відкриття доступу до архіву та публікація матеріалів звідти, як зазначає команда, здійснюватиметься вже пізніше, натомість соціальні мережі проєкту вже функціують як промоція відкриття доступу до даних. Для нашого медіапроєкту створення архіву культурної спадщини є довгостроковою візією, і проєкт «DONETSK HIGHLANDS ARCHIVE» починає свою медійну діяльність саме з цього.

Серед практичних кейсів можна виділити діяльність українських культурних інституцій та громадських організацій, які займаються збереженням та документуванням наслідків війни для культурної спадщини. Однією з громадських організацій, яку ми проаналізували, є «Новокаховське

товариство охорони культурної спадщини» [29]. Громадська організація була створена у 2011 році з метою захисту та популяризації унікальної спадщини півдня України. Товариство з 2017 року працювало над відновленням монументальних панно художника бойчукіста Григорія Довженка, це відомі зараз «кам'яні вишиванки». У 2022 році, коли громадська організація була релокована до Львова, стартував проєкт «Окупована спадщина півдня України», що має на меті розповісти правдиву історію українського півдня та привернути увагу до унікальної архітектури [30]. «Новокаховське товариство охорони культурної спадщини» має окрему онлайн-сторінку в Instagram, де висвітлюється діяльність ГО в межах проєкту: фото-, відео матеріали з «кам'яними вишиванками», анонси лекцій експертів про мистецтво України та Херсонщини.

Не менш важливим є використання художніх та мистецьких форматів. Фотовиставки та мистецькі проєкти, присвячені Херсонщині, дозволяють емоційно осмислити тему міста та його культурного середовища. Мистецтво створює можливість говорити про складні теми через особистий досвід, символи та образи, що допомагає аудиторії краще усвідомити культурну цінність міста. Фізична діяльність Товариства для популяризації та збереження культурної спадщини Херсонщини часто здійснюється у співпраці з проєктом релокації «Light House — дім світлих ідей» та Музею острова Джарилгач — «Культурний Хаб Південь» [39]. Значення подібних проєктів полягає у зміні суспільного сприйняття регіону: аудиторія починає бачити Херсон як важливий культурний простір України.

Формат висвітлення вигляду «кам'яних вишиванок», їхньої історії та робота над збереженням пам'яті про них перегукується з метою нашого медіапроєкту «Сонце за обрієм». Особливо актуальним такий підхід до роботи став після початку повномасштабної війни, коли фізичний доступ до окремих культурних об'єктів був обмежений або небезпечний.

Соціальні мережі також стали важливим інструментом популяризації культурної значущості міст. Завдяки коротким відеоформатам, фотопроєктам,

тематичним сторінкам та інформаційним кампаніям стало можливо швидко поширювати інформацію про історію міста, культурні пам'ятки та локальні ініціативи. Під час аналізу медіа-ресурсу «Цікава Полтава» [40], ми визначили, що контент у соціальних мережах фіксує історію архітектурних пам'яток міста. Це той формат, який ми визначили для свого проєкту як необхідний, хоча в «Цікава Полтава» немає акценту на фіксації руйнування об'єктів, опис їх історії перегукується з підходом «Сонце за обрієм» до просвітницької мети. У таких проєктах збираються фотографії, документи, відео та інші матеріали, пов'язані з історією міста. Подібний формат має не лише культурне, а й історичне значення, оскільки допомагає зберігати інформацію про життя Херсона в умовах війни та суспільних змін.

Окрему роль у вирішенні проблематики відіграють локальні медіа. Через документальні відео (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео), репортажі та спецпроєкти медіа можуть показувати культурне життя Херсона не лише через призму війни, а і як частину української культурної спадщини. Під час реалізації медіа-проєкту «Сонце за обрієм» ми аналізували репортажі «Суспільне Херсон». У своїх матеріалах медіа змінило підхід від класичних репортажів із міста, яке постраждало від обстрілів, на фіксацію руйнувань, а також інформаційну довідку про значення історичних пам'яток та пам'яток архітектури, зокрема спілкуючись з істориком, архітектором, дійсним членом Українського національного комітету міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць Сергієм Дяченко [2], краєзнавцем Дементієм Білим [42], представниками управління архітектури ХОДА, директорами місцевих музеїв та жителями міста, які є очевидцями руйнувань. Ми проаналізували цей формат та орієнтуємося на нього у своєму проєкті: фокусуємося на контенті, який висвітлює історію будівель, а також посилаємося на коментарі експертів. Саме експертні коментарі, які ми знайшли в інших матеріалах або ж брали самостійно, дозволяють нам доповнювати історичний контекст, уточнювати фактологічну інформацію, пояснювати культурну цінність об'єктів.

Отже, вирішення проблематики сприйняття культурної значущості Херсона в українському медійному та культурному просторі потребує комплексного підходу та використання різних медійних форматів. Документальні проєкти, мультимедійні платформи, соціальні мережі, локальні медіа, цифрові архіви та культурні ініціативи сприяють популяризації культурної спадщини міста, збереженню історичної пам'яті та формуванню більш глибокого розуміння ролі Херсона в культурному просторі України. Аналіз обраних форматів дозволив нам визначити ключові підходи, які ми адаптували у власному проєкті. Серед них — простота подачі, поєднання історичного контексту та емоційної прив'язки, а також фільтрація інформації, адже в ході інтерв'ювання експертів, виокреслили, що це комунікація про втрати, вона має відбуватися чітко і без повторної травматизації.

1.4 Обґрунтування вибору формату документальних відео для медіапроєкту про збереження культурної спадщини міста Херсон

У сучасному медійному просторі документальне відео є одним із найбільш ефективних форматів для висвітлення суспільно важливих тем [56, с. 69]. Особливо актуальним цей формат є для тем, пов'язаних із культурною спадщиною, історичною пам'яттю та збереженням локальної ідентичності.

Однією з головних причин вибору цього формату є його здатність поєднувати інформаційну, емоційну та візуальну складові. Документальне відео дозволяє не лише передати фактичну інформацію про культурні об'єкти, історію міста чи наслідки війни для культурної спадщини, а й створити емоційний зв'язок між аудиторією та героями матеріалу. Завдяки візуальному контенту глядач має можливість побачити архітектуру міста, культурні пам'ятки, мистецькі простори та реальні наслідки руйнувань, що значно підсилює сприйняття теми.

Документальний формат також дає можливість фіксувати свідчення очевидців та учасників подій і є способом осмислити себе в цій війні [17, с. 158]. Інтерв'ю з мешканцями Херсона, музейними працівниками, істориками,

митцями, волонтерами та культурними активістами допомагають глибше розкрити тему збереження культурної спадщини. Особисті історії героїв роблять матеріал більш живим і достовірним, а також дозволяють показати культурну спадщину не лише як сукупність архітектурних об'єктів, а як важливу частину життя громади та її ідентичності.

Вибір формату документального відео також зумовлений особливостями сучасного споживання інформації. Сьогодні аудиторія значну частину контенту отримує через цифрові платформи, соціальні мережі та відеохостинги. Соціальні мережі досі утримують чільну позицію як джерело новин — їх використовують 73,4% українців. Відеоформат є одним із найбільш популярних та доступних способів комунікації, особливо серед молодого покоління [12]. Документальні відео мають потенціал швидкого поширення в медіапросторі, що дозволяє привернути увагу більшої кількості людей до теми культурної спадщини Херсона.

Ще однією важливою перевагою документального формату є можливість поєднання різних типів медіаконтенту. У межах одного відео можна використовувати архівні матеріали, сучасну відеозйомку, фотографії, аудіозаписи, хроніку подій та графічні елементи. Це дозволяє створити цілісну історію про місто, його культуру та виклики, із якими воно стикається в умовах війни. Використання архівних матеріалів особливо важливе для порівняння минулого й сучасного стану культурних об'єктів Херсона та для збереження історичної пам'яті.

Документальні відео мають також значний просвітницький потенціал. Через доступну та емоційну форму подачі інформації вони сприяють підвищенню рівня обізнаності аудиторії про культурну спадщину міста та важливість її збереження. Формат дозволяє пояснювати складні історичні й культурні процеси зрозумілою мовою, що робить контент доступним для широкої аудиторії незалежно від віку чи рівня підготовки.

Особливе значення документальний формат має в умовах війни. Сьогодні документальні відео виконують не лише інформаційну, а й архівну

функцію. Вони стають способом фіксації подій, збереження свідчень та документування культурних втрат. У випадку Херсона це є надзвичайно важливим, оскільки частина культурних об'єктів міста вже зазнала пошкоджень або опинилася під загрозою знищення. Відеоматеріали можуть стати цінним джерелом для майбутніх історичних досліджень, культурних проєктів та процесів відновлення міста.

Важливою перевагою формату є і його універсальність. Документальні відео можуть поширюватися через різні платформи: телебачення, YouTube, соціальні мережі, онлайн-медіа чи презентації на культурних заходах і фестивалях.

Це дозволяє адаптувати контент для різних аудиторій та забезпечує ширше охоплення.

Також документальний формат сприяє формуванню довіри до медіапроєкту. Реальні кадри створюють ефект достовірності та допомагають уникнути поверхневого висвітлення теми. Для проєкту, присвяченого культурній спадщині Херсона, це є особливо важливим, адже йдеться не лише про інформування, а й про збереження історичної пам'яті.

Отже, вибір формату документальних відео для медіапроєкту про збереження культурної спадщини міста Херсон є обґрунтованим через його здатність ефективно поєднувати інформаційний, емоційний та візуальний вплив. Документальне відео дозволяє глибоко розкрити тему, зафіксувати культурну пам'ять міста, привернути увагу аудиторії до проблеми збереження спадщини та сприяти формуванню усвідомлення культурної цінності Херсона в українському суспільстві.

1.5 Класифікації медіапроєкту «Сонце за обрієм»

Медіапроєкт «Сонце за обрієм», присвячений темі збереження культурної спадщини Херсона, можна класифікувати як мультимедійний проєкт у соціальних мережах, зокрема в Instagram, спрямований на висвітлення історій, особливостей і сучасного стану історичних та

архітектурних пам'яток міста. Також проєкт акцентує увагу на ролі медіаплатформ у формуванні суспільного інтересу до збереження культурної пам'яті регіону та популяризації теми культурної спадщини в умовах війни. Проєкт поєднує документальні відео та фото, архівні матеріали, мультимедійний сторителінг та інший контент для соціальних мереж, що дозволяє комплексно розкрити тему культурної спадщини Херсона під час повномасштабної війни. Ключовим форматом, однак, є відео для соцмережі документального характеру.

За часовою тяглістю медіапроєкт можна віднести до середньотривалих проєктів, оскільки він реалізовується у формі серії документальних матеріалів.

За повторюваністю «Сонце за обрієм» є багаторазовим медіапроєктом, оскільки складається з окремих взаємопов'язаних матеріалів. Кожен документальний сюжет (зокрема серія документальних відео для соцмереж) або мультимедійна публікація висвітлює окремий об'єкт культурної спадщини Херсона, із якими внаслідок російських обстрілів постійно відбуваються зміни. Це пам'ятки архітектури національного та місцевого значення, а також об'єкти, що вважаються культурними пам'ятками, але не входять до реєстру нерухомих пам'яток Міністерства культури України, наприклад: Очаківська брама, яка входить до комплексу Херсонської фортеці, Кіноконцертний зал «Ювілейний», Будинок перуанських купців, будівля Херсонської ОДА, Свято-Катерининський собор, будівля Краєзнавчого музею, будівля Художнього історичного музей ім. Шовкуненка, меморіальний комплекс у Парку Слави, Будинок з атлантами та інші.

Окрім стану культурних об'єктів, проєкт може висвітлювати цифрове документування експертів, діяльність культурних ініціатив та використання медіаплатформ для популяризації регіональної культури.

За локалізацією медіапроєкт є загальнонаціональним. Попри те, що основна увага зосереджена на культурній спадщині Херсона, порушена проблематика має значення для всієї України, оскільки питання збереження регіональної культури є частиною загальнонаціонального культурного

контексту. Проєкт орієнтований як на мешканців південних регіонів, так і на широку загальноукраїнську аудиторію, яка цікавиться темами культури, історичної пам'яті та документування наслідків війни.

За типом контенту «Сонце за обрієм» є документальним мультимедійним медіапроєктом. Основу проєкту складають документальні відео та інформаційні дописи у форматі каруселі, фото з архівних матеріалів та візуальний сторителінг. Використання мультимедіа може задати емоційного підґрунття контенту та зробити складну культурну тематику доступною.

За жанровою специфікою проєкт поєднує елементи документалістики та сторителінгу. Це дозволяє інформувати аудиторію та водночас підвищувати суспільний інтерес до теми збереження культурної спадщини.

За каналами поширення медіапроєкт є медіаплатформою в Instagram. Ця соціальна мережа є основною платформою поширення контенту (документальних відео, каруселей та іншого візуального контенту) та взаємодії з аудиторією.

У межах медіапроєкту «Сонце за обрієм» ми поєднуємо документальний підхід до створення серії відео, мультимедійний сторителінг та можливості соціальних мереж для висвітлення теми культурної спадщини Херсона. Через відео, архівні матеріали, фото та інформаційні дописи ми прагнемо привернути увагу до проблеми руйнування та недостатнього представлення культурних об'єктів, збереження історичної пам'яті та важливості документування культурних втрат в умовах повномасштабної війни.

Висновки до 1 розділу

Тема культурної ідентичності регіонів в умовах війни набуває особливої суспільної актуальності. Повномасштабна війна створила загрозу фізичного знищення історичних пам'яток, культурних установ та архітектурних об'єктів, водночас поставила під ризик збереження локальної пам'яті, традицій та культурного середовища міста загалом. У таких умовах медіа виконують

важливу роль у процесі документування, популяризації та збереження культурної спадщини.

Проблема культурної значущості Херсона в українському медійному та культурному просторі тривалий час залишалася недостатньо висвітленою. У загальнонаціональному інформаційному дискурсі місто переважно асоціювалося з економічними, географічними або воєнними аспектами, тоді як його культурний потенціал, історична цінність та роль у формуванні української регіональної ідентичності не отримували належної уваги. Таке становище зумовлене історією, адже росія впродовж століть стирала її й підміняла російськими наративами. Це свідчить про існування проблеми нерівномірного представлення регіональної культури в українському медіапросторі та необхідність створення проєктів, спрямованих на популяризацію локальної культурної спадщини.

У журналістських матеріалах, документальних проєктах та культурних ініціативах дедалі частіше порушуються питання збереження історичної пам'яті, документування культурних втрат та підтримки локальної ідентичності громад. Особливого значення набувають цифрові медіа, соціальні мережі, мультимедійні формати та документальна журналістика, які дозволяють зробити тему культурної спадщини більш доступною та емоційно близькою для широкої аудиторії.

Під час дослідження було розглянуто різні формати та практичні кейси висвітлення культурної спадщини в медіа. Встановлено, що найбільш ефективними для розкриття подібної тематики є мультимедійні та документальні формати, які поєднують візуальну, інформаційну та емоційну складові. Документальні відео, цифрові архіви, онлайн-платформи та соціальні мережі сприяють формуванню більш глибокого сприйняття локальної культури та допомагають зберігати культурну пам'ять у сучасному цифровому середовищі.

Саме тому для реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» було обрано формат документальних відео. Документальний формат дозволяє не лише

інформувати аудиторію про проблему збереження культурної спадщини Херсона, а й створювати емоційний зв'язок між глядачем і героями матеріалу. Через інтерв'ю, архівні матеріали, репортажну зйомку та візуальне відтворення міського простору документальний формат забезпечує глибше занурення в тему та допомагає показати культуру міста як живий елемент суспільного життя. Крім того, документальні відео виконують архівну функцію, фіксуючи свідчення, культурні об'єкти та реалії життя міста в умовах війни.

Було визначено, що медіапроект «Сонце за обрієм» є мультимедійним документальним проектом (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео), орієнтованим на популяризацію культурної спадщини Херсона та формування суспільної уваги до проблем її збереження. Проект поєднує інформаційну, просвітницьку, документальну та меморіальну функції.

Загалом медіа є важливим інструментом збереження культурної пам'яті та популяризації локальної спадщини в умовах суспільних криз і воєнних викликів. Висвітлення культурної значущості Херсона через сучасні медійні формати сприяє не лише поширенню інформації про місто, а й формуванню більш цілісного уявлення про культурну карту України. Створення медіапроекту «Сонце за обрієм» є актуальним і суспільно важливим кроком у процесі збереження культурної ідентичності міста, підтримки історичної пам'яті та розвитку українського культурного медіапростору.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКИ РОЗРОБКИ МЕДІАПРОЄКТУ

2.1 Управління змістом медіапроєкту

Ідея створення медіапроєкту про збереження культурної спадщини Херсона під час повномасштабного вторгнення та окупації міста виникла під час поїздки студентки та його авторки Лілії Мочаліної на деокуповану лівобережну частину Херсонської області в межах проєкту БУР-табору від регіонального офісу «БУР Південь» громадської організації «Будуємо Україну разом». Під час БУР-табору Лілія, інші волонтери та команда громадської організації ремонтували житлові будинки в селах, пошкоджені внаслідок війни. Окрім цього, відбувалася ознайомча екскурсія місцевістю, тоді ми вперше дізналися про пошкоджений Будинок культури в селі Давидів Брід, який має статус унікальної культурної пам'ятки. На фасаді Будинку культури розміщене орнаментальне панно, яке експерти немо порівнюють із кам'яними вишиванками Нової Каховки, автором яких є художник-монументаліст Григорій Довженко [4].

Ми почали досліджувати цю тему детальніше, адже не мали ширшого розуміння про подібне культурне надбання півдня України. Під час дослідження було виявлено недостатні висвітлення та суспільне усвідомлення культурної значущості Херсонщини та міста Херсон в українському медійному та культурному просторі, і ця проблема фіксується впродовж тривалого часу. Попри багату історію, значну культурну спадщину та важливу роль у формуванні регіональної ідентичності півдня України, місто часто опинялося поза фокусом національного медійного дискурсу або висвітлювалося ним поверхово.

Життєвий цикл нашого проєкту (Рис. 2.1.1.) розпочався з ініціативи. Але перед тим, як розпочати роботу над медіапроєктом «Сонце за обрієм», ми мали розписати ідею, концепцію та комунікаційну стратегію проєкту, детальніше дослідити тему та визначити ефективний формат.

(Рис. 2.1.1.)

Спершу ми досліджували тему збереження культурної спадщини Херсона під час повномасштабного вторгнення та її висвітлення в культурному та медійному просторі. На цьому етапі здійснювався аналіз проблематики сприйняття культурної значущості Херсона в українському медійному та культурному просторі. Було опрацьовано наукові джерела, журналістські матеріали, архівні документи та приклади сучасних медіапроектів, присвячених темі культурної спадщини. Особливу увагу було приділено вивченню проблеми недостатньої репрезентації південних регіонів України в національному медіадискурсі та впливу війни на культурну пам'ять міста.

Проаналізувавши формати висвітлення руйнувань пам'яток архітектури, ми визначили, що формат медіапроекту має бути документальним, що дозволить не тільки зафіксувати зміни, спричинені ворожими обстрілами, а також відкріє можливість висвітлювати культурну значущість міста та розповідати історію тих об'єктів, про які наша цільова аудиторія не знає.

Ми почали розробляти комунікаційну стратегію. У її межах визначили місію проекту: розповісти Україні про культурні об'єкти Херсону та правду

про стан та збереження культурної спадщини Херсона під час повномасштабного вторгнення за допомогою документальних відео; розповісти про організації, які займаються збереженням, оцифруванням, захистом та відновленням культурної спадщини; порушити питання російських воєнних злочинів, — та його візію: створення документального мультимедійного контенту (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео), який зберігатиме пам'ять про культурну спадщину Херсона та розповідатиме про її значення в умовах війни; через поєднання відео, архівних і сучасних матеріалів «Сонце за обрієм» має стати платформою для збереження культурної пам'яті, привернення уваги до руйнування спадщини та формування суспільного усвідомлення цінності культури; проєкт орієнтований на українську аудиторію.

Затвердивши стратегію проєкту, ми визначали, що документальний контент (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео) має бути відзнятий та змонтований персонально студенткою Лілією, а платформами для поширення будуть YouTube, та Instagram і Facebook для просування. Відтак, у межах проходження виробничої практики на базі кафедри журналістики та PR-менеджменту навчально-наукового інституту соціально-гуманітарного менеджменту Національного університету «Острозька академія» студентка почала планувати експедицію до Херсона для роботи в полі. Під час планування експедиції ми використовували практичний посібник ГО «Лабораторія Моніторингу Української Спадщини hemo» із досвіду трьох років експедицій під час російсько-української війни «Як документувати руйнування культурної спадщини для подолання наслідків війни» [41].

Планування експедиції відбувалося в таких етапах:

1. Рішення про експедицію — ініціює старт підготовки польової експедиції до визначених об'єктів та альтернативні сценарії, якщо умови зміняться.

На цьому етапі починається передпроцес підготовки експедиції, але ще не відомо остаточно, що експедиція обов'язково відбудеться. Лише після підготовки будуть остаточно зрозумілі готовність команди та відповідність ситуації для виходу на польову роботу. Ми склали список об'єктів архітектурних пам'яток та пам'яток історичного значення в місті, для цього використали портал hemo, Державний реєстр нерухомих пам'яток України [28], портали з матеріалами про історію заснування міста [6], онлайн-медіа, що фіксують культурні збитки міста [26], а також відкриті джерела про пам'ятки Херсона. Склавши список із необхідних для обстеження об'єктів, ми класифікували їх за відомістю про чинний стан, за необхідністю висвітлення в межах нашого медіапроєкту, а також за рівнем небезпеки розташувань об'єктів. Також ми склали повне дос'є до кожного об'єкту, що включало загальну інформацію про об'єкт дослідження, історію об'єкта, культурне значення, хронологію руйнувань та змін стану, адреси та маршрути, джерела інформації, а також необхідність оновити статус об'єкта. Паралельно був складений чеклист для рішення про експедицію, де ми відповідали на такі питання: «Чи маємо зрозумілу мету і цілі планованої експедиції? Чи розуміємо формат експедиції? Чи знаємо, до якого населеного пункту експедиція? Чи маємо що обстежувати? Чи відповідає кількість та масштаб об'єктів експедиційним планам? Чи знаємо ми ступінь руйнування об'єктів? Чи не відновлені об'єкти? Чи знаємо цінність об'єктів, які документуватимемо? Чи знаємо, як будемо документувати? Чи знаємо, які фахівці потрібні для реалізації експедиції? Чи знаємо, скільки часу потрібно на роботу в полі? Чи розуміємо, які ресурси потрібні? Чи маємо кого залучити до експедиції? Чи є лідер, який візьме на себе відповідальність за організацію та проведення експедиції? Чи розуміємо терміновість цієї експедиції? Чи знаємо, у які дати зможе виїхати команда? Чи зможемо забезпечити необхідні ресурси? Чи маємо попередню згоду когось із місцевої влади,

балансоутримувачів для організації доступу до об'єктів? Чи дозволяють погодні умови /сезон? Чи безпекова ситуація дозволяє провести експедицію? Чи маємо резервні місця в разі зміни планів? Чи не бракує локальних експертів (археологів, пам'яткоохоронців, істориків, музейників), які могли б зробити документування фахово замість вашого виїзду експедиції? Чи створює наша робота унікальну й корисну цінність? Чи ми першими обстежуватимемо ці об'єкти? Якщо не першими, чи створює наше документування додаткову цінність? Чи виправдане співвідношення витрат і здобутої цінності?». Відповідями на більшість запитань було «так», що за матеріалом посібника, свідчило про наявну доцільність експедиції, але точно не вирішувало необхідність.

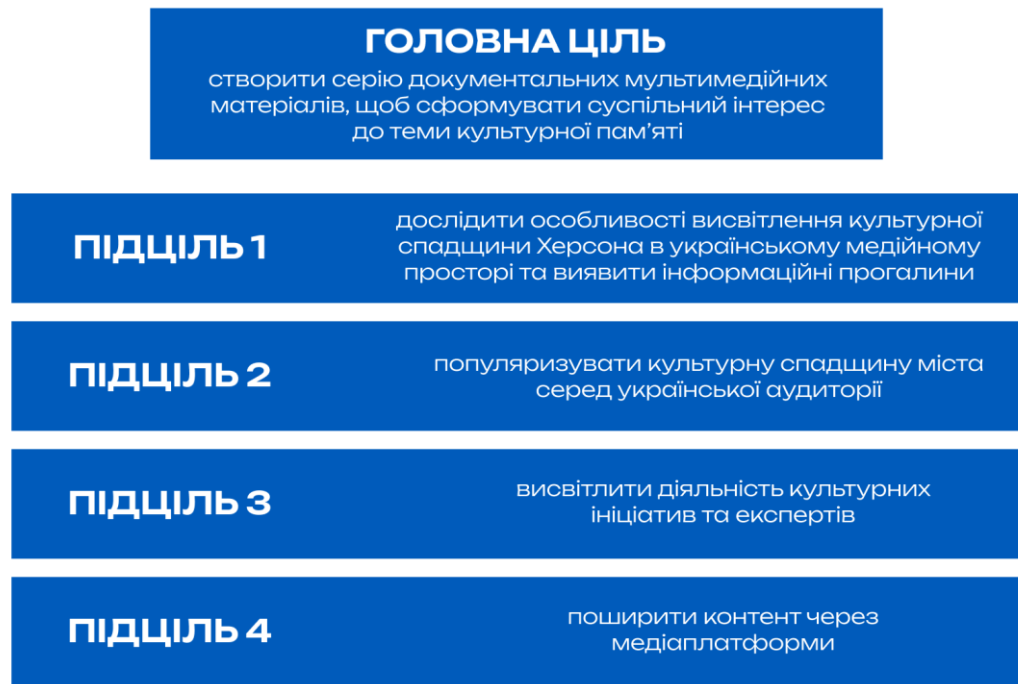
2. Підготовка до експедиції. У межах етапу підготовки до експедиції ми розробили плановий список об'єктів із методами документування, який містив перелік унікальних об'єктів, місця їх розташування та пріоритезацію. Також ми розробили безпековий чеклист, список необхідного спорядження, ТЗ для фотографа та ознайомилися зі спеціальними формами для заповнення даних про руйнування об'єктів. Ми визначили необхідний склад команди: лідер команди експедиції, місцевий фіксер, архітектор та фотограф. Знайшовши фотографа, ми почали далі комунікувати з місцевим фіксером про підготовку та проведення експедиції. У ході комунікації з фіксером передали список об'єктів, мету та завдання експедиції.

Проте фіксер зауважив на необхідності переоцінки ризиків експедиції, тож ми провели додаткову консультацію з членом Ради з питань свободи слова та захисту журналістів Сергієм Штурхецьким. Під час консультації підтвердили наявність необхідності експедиції, але заперечили її доцільність наразі, адже безпекова ситуація та обов'язкова акредитація від Міністерства оборони України внеможлювали її проведення.

Отож, здійснивши етап переоцінки ризиків та зміни планування медіапроєкту, ми визначили інший, ефективніший та безпечний формат реалізації, максимально зберігши мету та місію проєкту «Сонце за обрієм». На етапі перепланування було визначено основні цілі медіапроєкту, цільову аудиторію, формати контенту та канали поширення інформації. Основною аудиторією проєкту стали молодь, студенти, журналісти, представники культурного середовища та користувачі соціальних мереж, які цікавляться темами культури, документалістики та регіональної ідентичності. Форматом контенту визначили мультимедійні матеріали та документальні відео, які поєднують візуальну, інформаційну та емоційну складові. Платформою поширення обрали Instagram. Також було сформовано контент-план документальних матеріалів (зокрема серії документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео), базуючись на списку об'єктів, які ми розробили на етапі планування експедиції.

На наступному етапі медіапроєкту ми перейшли до реалізації формату та безпосередньо публікації контенту на платформі. Оскільки ми вже дослідили тему висвітлення збереження культурної спадщини Херсона, ми виокремили ефективні формати подачі інформації в межах медіапроєкту «Сонце за обрієм», орієнтуючись на практичні кейси: 1 лабораторії моніторингу української спадщини, 1 фільму-розслідування викрадення росіянами цінностей із двох херсонських музеїв, 2 цифрових архівів, 3 культурні проєкти, що працюють у напрямку збереження та відновлення культурної ідентичності південних, північно-східних та східних регіонів, та відеорепортажів «Суспільне Херсон».

Головною ціллю медіапроєкту «Сонце за обрієм» є створення серії документальних відео та інших мультимедійних матеріалів для привернення суспільної уваги до збереження культурної спадщини Херсона та популяризація регіональної культури через використання медіаплатформ. (Рис.2.1.2)

(Рис.2.1.2)

Підціль перша — дослідити особливості висвітлення культурної спадщини Херсона в українському медійному просторі та виявити інформаційні прогалини у представленні історико-культурної спадщини міста. Реалізація цієї підцілі дозволила нам сформувати основу медіапроєкту, визначити актуальні теми для висвітлення та окреслити напрями, у яких документальний контент може сприяти популяризації й збереженню культурної пам'яті Херсона.

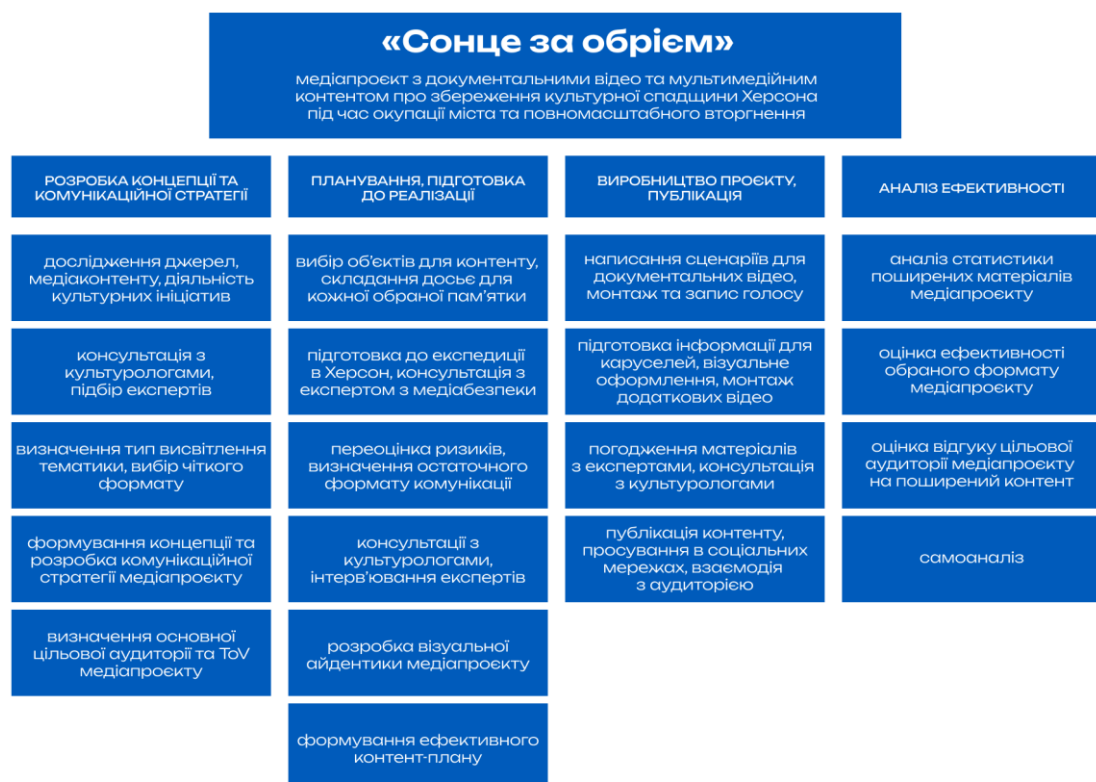
Підціль друга — популяризувати культурну спадщину міста серед української аудиторії. Для реалізації цієї підцілі у проєкті використовуються документальні відео, мультимедійний сторителінг, архівні матеріали та візуальний контент, які допомагають розкрити культурну цінність Херсона та його історичну значущість.

Підціль третя — висвітлити діяльність культурних ініціатив та експертів. У межах реалізації цієї підцілі передбачено проведення інтерв'ю з представниками культурних організацій, дослідниками, документалістами та ініціативами, діяльність яких пов'язана з цифровим документуванням

культурної спадщини. Висвітлення діяльності експертів дозволяє не лише розширити інформаційне наповнення проєкту, а й продемонструвати практичні механізми збереження культурної спадщини в умовах війни.

Підціль четверта — поширити контент через медіаплатформи. Для реалізації цієї підцільі використовується Instagram із метою публікації інформаційних каруселей та документальних відео.

Для забезпечення ефективного планування та контролю реалізації медіапроєкту ми використали WBS-структуру розбиття робіт (Рис.2.1.3).

(Рис.2.1.3)

На першому рівні — медіапроєкт «Сонце за обрієм». На другому рівні — розробка концепції та комунікаційної стратегії, планування, підготовка до реалізації, виробництво проєкту, публікація та аналіз ефективності. На третьому рівні WBS-структури визначено перелік конкретних робіт, необхідних для реалізації кожного етапу проєкту.

У межах блоку «Розробка концепції та комунікаційної стратегії» було виконано дослідження джерел, медіаконтенту та діяльності культурних ініціатив, пов'язаних із темою культурної спадщини Херсона. Основною

метою цього етапу стало формування теоретичної бази медіапроєкту та визначення ключових напрямів висвітлення теми. Також ми провели консультації з культурологами та дібрали експертів для інтерв'ю.

Наступною роботою на цьому етапі стало визначення типу висвітлення тематики та вибір чіткого формату документальних відео та мультимедійного контенту для соціальних мереж. Після цього здійснювалося формування загальної концепції та розробка комунікаційної стратегії проєкту, яка включала визначення основних платформ поширення контенту, стилю комунікації з аудиторією та принципів просування матеріалів.

У межах блоку «Планування та підготовка до реалізації» здійснювався вибір об'єктів для створення контенту та складання досьє для кожної обраної пам'ятки чи культурного об'єкта. Так ми систематизували інформацію та підготували необхідну фактологічну базу для документальних матеріалів (зокрема серію документальних відео для соціальних мереж, а також інформаційних каруселей з короткими відео). Наступною роботою стала підготовка до експедиції в Херсон та консультація з експертом із медіабезпеки. На цьому ж етапі проводили переоцінку ризиків та визначення остаточного формату комунікації. Також було організовано додаткові консультації з культурологами та проведено інтерв'ювання експертів для збору аналітичного та документального матеріалу. Завершальною роботою етапу стала розробка візуальної айдентики медіапроєкту та формування контент-плану для соціальних мереж.

У межах блоку «Виробництво проєкту та публікація» основною роботою стало написання сценаріїв для документальних відео, монтаж та запис голосового супроводу, підготовка інформації для Instagram-каруселей, створення візуального оформлення та монтаж додаткових відеоматеріалів.

Також варто зазначити, що ми додатково здійснювали погодження матеріалів з експертами та консультації з культурологами для перевірки достовірності інформації та коректності висвітлення теми збереження культурної спадщини. Після завершення виробництва здійснювалася

публікація контенту, його просування в соціальних мережах та взаємодія з аудиторією.

У межах блоку «Аналіз ефективності» здійснювався аналіз статистики, ефективності та відгуку аудиторії на поширення матеріалів медіапроєкту.

Отже, під час розробки медіапроєкту «Сонце за обрієм» ми сформували його концепцію, комунікаційну стратегію та визначили ефективний формат реалізації в умовах війни. Попри зміну початкового плану через безпекові ризики, нам вдалося зберегти основну мету проєкту — привернути увагу до культурної спадщини Херсона, її документування та популяризації через мультимедійний контент і соціальні мережі.

2.2 Управління часом у медіапроєкті

Якщо враховувати всі етапи реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм», починаючи від дослідження теми та розробки концепції й завершуючи аналізом ефективності поширеного контенту, загальна тривалість виконання проєкту в межах кваліфікаційного проєкту становила 10 місяців, однак ми плануємо продовжувати діяльність надалі (див. детально Додаток 1). Для оптимізації процесу роботи управління часом медіапроєкту ми виокремили чотири основні етапи: розробка концепції та комунікаційної стратегії, планування, підготовка до реалізації, виробництво проєкту, публікація та аналіз ефективності. Такий поділ дозволив структурувати всі види діяльності відповідно до їхньої складності, тривалості та взаємозалежності.

Перший етап — розробка концепції та комунікаційної стратегії — тривав із вересня до кінця січня, тобто близько п'яти місяців. Найдовшою роботою цього етапу стало дослідження джерел, медіаконтенту та діяльності культурних ініціатив, яке фактично тривало протягом дев'яти місяців — від початку вересня до кінця травня. Найбільше часу тут витратили саме на аналітичну частину роботи, оскільки для створення документального медіапроєкту необхідно було глибоко дослідити історичний та культурний контекст регіону, особливості його репрезентації в українському

медіапросторі та сучасні практики документування культурної спадщини під час повномасштабного вторгнення.

У вересні — жовтні також відбувалися консультації з культурологами та підбір експертів для майбутніх інтерв'ю. Протягом двох місяців ми провели низку консультацій з фахівцями, які працюють у сфері збереження культурної спадщини. Середня тривалість однієї консультації становила від 45 хвилин до 1,5 години.

У жовтні — листопаді тривала робота над визначенням формату висвітлення тематики. Ми проаналізували практики українських медіа, які працюють із темою культурної спадщини, після чого ухвалили рішення створювати серію коротких документальних відео та мультимедійних матеріалів для соціальних мереж. Цей етап тривав близько одного місяця.

У грудні було сформовано концепцію проєкту та розроблено його комунікаційну стратегію. Ми визначили головну мету проєкту, його підцілі, основні тематичні напрями та принципи взаємодії з аудиторією. На цю роботу знадобилося приблизно чотири тижні. У січні додатково було визначено цільову аудиторію проєкту та сформовано *tone of voice*, який надалі використовувався у всіх публікаціях.

Другий етап — планування та підготовка до реалізації — тривав із січня до квітня. У цей період ми обирали об'єкти культурної спадщини для майбутніх матеріалів та готували досьє для кожної пам'ятки. Загалом для проєкту ми опрацювали понад двадцять потенційних тем. На підготовку одного досьє в середньому витрачалося від 3 до 5 годин, що включало пошук архівних матеріалів, наукових публікацій та візуальних джерел.

У лютому відбувалася підготовка до експедиції в Херсон та консультації з експертом із медіабезпеки. Через складну безпекову ситуацію цей етап потребував додаткового часу для оцінки ризиків та розробки альтернативних сценаріїв роботи. Після цього, у березні ми провели переоцінку ризиків і скоригували формат реалізації проєкту, максимально зберігши основну ціль проєкту.

Паралельно у лютому-березні ми працювали над розробкою візуальної айдентики проєкту (див. детально Додаток 2). Створили логотип, дизайн для соціальних мереж та єдиний стиль оформлення мультимедійних матеріалів. Формування контент-плану (див. детально Додаток 3) тривало з лютого до квітня і охоплювало планування тематик, графіка публікацій та форматів контенту.

Третій етап — виробництво проєкту та публікація — тривав із березня до кінця травня. Саме на цьому етапі ми виконували найбільший обсяг практичної роботи. Для кожного документального відео ми окремо готували сценарій, підбирали архівні та сучасні матеріали, записували закадровий текст та здійснювали монтаж. У середньому підготовка одного сценарію займала 3–4 години, запис голосового супроводу — близько 40 хвилин, а монтаж одного відео тривав від 5 до 8 годин залежно від складності матеріалу. Паралельно здійснювалася підготовка інформації для Instagram-каруселей, монтаж додаткових відео та створення візуального оформлення для платформи. Для підготовки одного такого матеріалу необхідно було провести дослідження теми, написати текст, підібрати архівні фото та розробити візуальне оформлення. Загалом на створення однієї каруселі витрачалося близько 4–6 годин.

Після завершення виробництва ми також погоджували частину матеріалів з експертами та культурологами. Ми вважали це необхідним процесом для перевірки достовірності інформації та коректності висвітлення теми культурної спадщини. У середньому процес погодження одного матеріалу займав від двох до чотирьох днів. Завершальним етапом цього блоку стала публікація контенту, його просування в соціальних мережах та взаємодія з аудиторією. Публікація контенту та взаємодія з аудиторією розпочалися у травні.

Четвертий етап — аналіз ефективності — охоплював травень та червень. У цей період ми здійснювали моніторинг статистики переглядів, охоплень, взаємодій та поширень контенту в соціальних мережах. Аналіз проводився

щотижнево після публікації нових матеріалів. Ми також відстежували коментарі користувачів, повідомлення в особистих зверненнях та реакції представників культурних ініціатив.

Окремо здійснювалася оцінка ефективності обраного формату комунікації. Ми аналізували, які типи контенту отримували найбільше охоплення, які теми викликали найбільший інтерес аудиторії та наскільки успішно вдалося реалізувати поставлені комунікаційні цілі. Завершальним видом робіт став самоаналіз результатів проєкту та визначення перспектив його подальшого розвитку після завершення кваліфікаційної роботи.

Управління часом дозволило систематизувати реалізацію медіапроєкту «Сонце за обрієм», забезпечити послідовність виконання завдань та оптимізувати робочі процеси. Завдяки календарному плануванню у форматі діаграми Ганта вдалося своєчасно адаптувати окремі етапи роботи до зовнішніх обставин, частково уникнути перевантаження під час виробництва контенту та забезпечити ефективну реалізацію «Сонце за обрієм».

2.3 Управління ресурсами та закупівлями медіапроєкту

Для реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» ми сформували структуру ресурсів (RBS) (див. детально Додаток 2), яка охоплює людські, інформаційні, технічні та фінансові ресурси.

До людських ресурсів проєкту належать засновниця та комунікаційна менеджерка Лілія Мочаліна, а також консультанти й експерти у сфері культури, документування спадщини та журналістики. Серед них — представники організації hemo, дослідники культурної спадщини, локальні фіксери та медійники. Їхня участь забезпечила достовірність матеріалів медіапроєкту, експертну підтримку та допомогу в аналізі, зборі та подачі інформації.

В інформаційні ресурси ми відносимо архівні матеріали про Херсон та область, журналістські фото- й відеоматеріали, наукові дослідження, моніторингові звіти, консультації з культурологами та нормативно-правові

документи у сфері охорони культурної спадщини України та світу. Також використовували матеріали громадських організацій та відкриті вебресурси.

Технічні ресурси — ноутбук Lenovo IdeaPad для монтажу та обробки контенту, смартфон iPhone 11 для монтажу, комунікації, публікації контенту, а також програмне забезпечення Figma для дизайну й CapCut для монтажу відео.

Фінансові ресурси проєкту ми спрямували на придбання технічного обладнання та оформлення офіційних підписок на сервіси, необхідні для роботи над медіапроєктом.

У межах реалізації проєкту надалі плануємо придбання або оренду додаткового технічного обладнання для зйомки та монтажу контенту, оформлення підписок на графічні та монтажні програми, а також закупівля послуг, пов'язаних із дизайном, обробкою відео та просуванням контенту в соціальних мережах. Окрему частину витрат можуть становити транспортні витрати для майбутніх експедицій.

Для реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» ми сформували структуру ресурсів, яка охоплює людські, інформаційні, технічні та фінансові складові. Поєднання експертної підтримки, інформаційної бази, технічного забезпечення та планування ресурсів дозволяє нам забезпечувати якісне створення мультимедійного контенту та подальший розвиток проєкту.

2.4 Управління вартістю медіапроєкту

Загалом на реалізацію медіапроєкту «Сонце за обрієм» ми витратили 29 300 гривень (Рис. 2.4.1).

Основні витрати були пов'язані з придбанням технічного обладнання та оформленням підписок на програми для монтажу й дизайну. Найбільшу частину бюджету ми спрямували на придбання ноутбука Lenovo IdeaPad 3 15IML05 (81WB011GRA) вартістю 16 000 гривень. Саме цей пристрій став основним інструментом для монтажу відео, обробки фотографій, створення дизайну та підготовки матеріалів для соціальних мереж. Оскільки проєкт

передбачає регулярне створення мультимедійного контенту, якісна техніка була критично необхідною для стабільної роботи над матеріалами.

Також важливою частиною бюджету стало придбання iPhone 11 128 Black вартістю 11 500 гривень. Адже через нього ми проводили всю комунікацію щодо медіапроєкту, монтували короткі відео для соціальних мереж, здійснювали частину дослідження та вивчення матеріалів схожих форматів. Також через iPhone ми здійснювали публікацію та комунікацію на сторінці в Instagram медіапроєкту.

Частину витрат становили підписки на програми, необхідні для створення контенту. Для монтажу відео ми оформили підписку тривалістю два місяці на CapCut Pro вартістю 800 гривень. Це дало змогу використовувати розширені функції монтажу, працювати з якісними шаблонами, графікою та аудіоефектами. Для створення візуального оформлення проєкту та дизайну публікацій ми також придбали підписку тривалістю два місяці на Figma вартістю 1 000 гривень.

Водночас ми намагалися оптимізувати витрати там, де це було можливо. Зокрема, ми не витрачали кошти на оренду професійної студії, оскільки частину матеріалів створювали самостійно або дистанційно. Також ми не залучали окремих дизайнерів, відеомонтажерів чи SMM-фахівців, виконуючи більшість робіт власними силами. На початковому етапі ми відмовилися й від платного просування контенту, зробивши акцент на органічному поширенні через соціальні мережі.

Ми раціонально розподілили фінансові ресурси, зосередившись, насамперед, на технічному забезпеченні та необхідному програмному забезпеченні для створення контенту. Водночас оптимізація витрат і виконання більшості завдань власними силами дозволили нам ефективно реалізовувати проєкт без залучення додаткових фінансових ресурсів на початковому етапі.

ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ	
НАЙМЕНУВАННЯ	ВАРТІСТЬ, грн
iPhone 11 128 Black	11 500
Ноутбук Lenovo IdeaPad 3 15IMLO5 (81WBO11GRA)	16 000
Підписка CapCut Pro	800
Підписка Figma	1000
ЗАГАЛЬНА ВАРТІСТЬ ПРОЄКТУ:	29 300

(Рис. 2.4.1)

2.5 Управління якістю медіапроєкту

Управління якістю в межах медіапроєкту «Сонце за обрієм» є одним із ключових елементів реалізації проєкту, адже його основна мета полягає не лише у створенні медіаконтенту, а й у якісному документуванні культурної спадщини Херсонщини в умовах війни. Для представлення медіапроєкту достойного рівня ми визначили кілька основних чинників, які безпосередньо впливають на якість медіапроєкту «Сонце за обрієм».

Першим й одним із найважливіших є достовірність інформації. Оскільки ми працювали з темою культурної спадщини, важливо було забезпечити точність фактів, історичних даних та описів об'єктів архітектури. Тому ми використовували архівні матеріали, наукові публікації, моніторингові звіти, журналістські матеріали та консультації з експертами у сфері культури й документування спадщини.

Другим чинником є якість візуального контенту. Для медіапроєкту такого типу важливо не лише інформувати, а й створювати емоційний зв'язок з аудиторією через фото, відео та дизайн. Відповідно, ми приділяли особливу

увагу дистанційному відбору вже існуючих матеріалів з документуванням руйнування об'єктів та монтажу, кольорокорекції та візуальному стилю згідно з айдентикою «Сонце за обрієм».

Третій чинник — якість концепції та комунікації. Ми прагнули створити цілісний медіапроект із єдиною візуальною айдентикою, стилем подачі матеріалів та зрозумілою структурою контенту, щоб сформувати унікальність та впізнаваність проєкту в соціальних мережах і забезпечити послідовність у висвітленні теми культурної спадщини Херсонщини.

Четвертим чинником є якість організації роботи та планування процесів. Для створення контенту ми використовували структуроване планування, визначення дедлайнів та розподіл обов'язків між учасниками команди.

Для забезпечення якості ми насамперед перевіряли інформацію через кілька джерел та консультації з фахівцями. Перед публікацією матеріали проходили редагування й перевірку на відповідність та достовірність, а також коректність. Для підтримання візуальної якості ми використовували професійні програми для монтажу та дизайну, а також дотримувалися єдиної стилістики оформлення публікацій.

Технічний контроль передбачав перевірку якості фото, відео, монтажу та дизайну перед публікацією матеріалів. Змістовий контроль включав фактчекінг, редагування текстів та перевірку відповідності контенту загальній концепції проєкту. Також важливим засобом контролю для нас була оцінка реакції аудиторії в соціальних мережах — аналіз охоплень, взаємодій та коментарів допомагав визначати ефективність контенту та коригувати нашу подальшу комунікацію.

Завдяки перевірці інформації, співпраці з експертами, дотриманню єдиної стилістики та аналізу реакції аудиторії нам вдалося підтримувати якісний рівень комунікації та послідовно висвітлювати тему культурної спадщини Херсона.

2.6 Управління ризиками медіапроєкту

Для ефективного управління проєктом ми визначили основні ризики та їхні джерела.

Одним із головних ризиків є безпековий, пов'язаний із воєнними діями та окупацією частини Херсонської області. Через небезпеку перебування в Херсоні, ми не мали можливості фізичного доступу до деяких об'єктів культурної спадщини для проведення зйомок на місці. Джерелом цього ризику є повномасштабна війна, бойові дії та нестабільна безпекова ситуація в регіоні.

Ще одним важливим ризиком є втрата або недоступність інформації. Частина архівних матеріалів, фотографій чи свідчень може бути втрачена через руйнування, окупацію територій або обмежений доступ до джерел. Також існує ризик поширення недостовірної інформації чи складності перевірки окремих фактів. Джерелом цього ризику є воєнні умови, інформаційна ізоляція тимчасово окупованих територій та обмежений доступ до офіційних джерел або ж відсутність таких.

Наступний — технічний ризик, пов'язаний із несправністю обладнання або втратою матеріалів. Під час роботи над мультимедійним контентом можуть виникати проблеми з технікою, програмним забезпеченням або збереженням файлів. Джерелом цього ризику може бути збій обладнання та можливі помилки під час обробки чи збереження даних.

Окремо варто виділити фінансовий ризик. Оскільки проєкт реалізується в умовах обмеженого бюджету, існує ймовірність нестачі коштів для придбання необхідного обладнання, оформлення підписок на програми або просування контенту. Джерелом цього ризику є відсутність постійного фінансування.

Також важливим є комунікаційний ризик. Під час реалізації проєкту ми працюємо з чутливою темою культурних втрат унаслідок війни, тому існує ризик емоційного виснаження або ретравматизації аудиторії через сприйняття контенту про руйнування культурної спадщини. Крім того, в умовах повномасштабної війни тема втрати архітектурних пам'яток може

сприйматися частиною аудиторії як менш пріоритетна на тлі людських жертв, втрати житла, здоров'я та безпеки. Джерелом цього ризику є загальний емоційний стан суспільства, чутливість до воєнного контенту, а також складність привернення уваги до теми культурної спадщини в інформаційному просторі через алгоритми соціальних мереж.

Ще одним можливим ризиком є емоційне навантаження на команду проєкту. Робота з темами руйнування, втрати культурної спадщини та війни може негативно впливати на наш емоційний стан. Джерелом цього ризику є постійна взаємодія з травматичним контентом.

Для мінімізації ризиків у проєкті ми використовували різні підходи. Зокрема, частину матеріалів збирали дистанційно через відкриті джерела, культурні організації та локальних фіксерів, що дозволило нам зменшити безпекові ризики та відмовитися від проведення польової експедиції в умовах небезпеки. Для перевірки достовірності інформації ми співставляли дані з кількох джерел, консультувалися з експертами у сфері культури та документування спадщини, а також використовували офіційні документи, архівні матеріали й моніторингові звіти. Для збереження інформації створювали резервні копії матеріалів і використовували хмарні сервіси для зберігання файлів, що допомагало мінімізувати ризик втрати даних або технічних збоїв. Водночас через обмежений бюджет ми оптимізували витрати, виконуючи значну частину робіт самостійно та використовуючи доступні цифрові інструменти. Під час комунікації з аудиторією ми намагалися уникати надмірної травматизації, поєднуючи тему руйнувань із розповідями про культурну цінність об'єктів, їхню історію та діяльність ініціатив, що займаються збереженням спадщини.

Отже, у процесі роботи над медіапроєктом «Сонце за обрієм» ми врахували ключові ризики, які могли вплинути на реалізацію проєкту, та застосували відповідні способи їхнього зменшення. Використання дистанційного збору матеріалів, перевірки інформації, технічного

резервування та адаптації робочих процесів дало нам змогу підтримувати ефективну й безпечну реалізацію проєкту в умовах повномасштабної війни.

2.7 Управління командою медіапроєкту

Оскільки проєкт реалізовувався у форматі студентської кваліфікаційної роботи, більшість ключових завдань виконувала авторка проєкту самостійно. Водночас окремі етапи реалізації супроводжувалися консультаціями експертів, культурних діячів та наукової керівниці, чим ми змогли забезпечити якість контенту та цінний зміст матеріалів.

Основними учасниками команди були авторка медіапроєкту Лілія Мочаліна та наукова керівниця Зоряна Годунок. Авторка відповідала за повний цикл створення проєкту. Зокрема, вона здійснювала дослідження теми культурної спадщини Херсона, аналізувала джерела та медіаконтент, формувала структуру документальних відео, проводила комунікацію з експертами та культурними ініціативами, створювала сценарії, збирала відеоматеріали та здійснювала монтаж. Також до її обов'язків входили розробка візуальної айдентики проєкту, підготовка каруселей та мультимедійних матеріалів для соціальних мереж, публікація контенту й аналіз реакції аудиторії.

Наукова керівниця проєкту виконувала консультативну та координаційну діяльність. Зоряна Годунок надавала рекомендації щодо структури кваліфікаційної роботи, допомагала у формуванні методологічної бази дослідження, консультувала щодо особливостей документального формату та академічного оформлення матеріалів. Окрім цього, керівниця супроводжувала проєкт як фахівчиня, сприяла коригуванню концепції проєкту відповідно до поставлених цілей та завдань.

Окрему роль у реалізації медіапроєкту відігравали експерти та представники культурних ініціатив, які брали участь в інтерв'ю або консультували авторку щодо теми збереження культурної спадщини Херсона — це заступник директора Острозького державного історико-культурного

заповідника Андрій Брижук, комунікаційниця нето Зоряна Погранична, представниця ГО «Новокаховське товариство охорони культурної спадщини» Ліза Євсєєва та магістерка «Культурології» НаУОА Олеся Петрова, а також експерт із медіабезпеки медійників під час повномасштабного вторгнення Сергій Штурхецький.

Попри невелику кількість учасників, команда медіапроєкту змогла забезпечити реалізацію всіх основних етапів роботи. Водночас у разі масштабування проєкту до команди можна було б залучити додаткових спеціалістів. Зокрема:

- відеоредактора — для пришвидшення постпродакшну, покращення якості відеоматеріалів, делегування процесу монтажу;
- SMM-менеджера — для просування контенту в соціальних мережах;
- дизайнера — для покращення та створення нових візуальних матеріалів у разі масштабування проєкту за межі соціальних мереж;
- фіндрейзера або проєктного менеджера проєкту, сейлз-менеджера — для забезпечення фінансування медіапроєкту, забезпечення команди ресурсами та комунікації з партнерами;
- фото- та відеооператора — для покращення якості контенту;
- куратора з медіабезпеки — для консультування щодо створення авторського контенту в зоні бойових дій

Попри компактний склад команди, проєкт вдалося реалізувати комплексно, проте якщо б під час планування та реалізації ми мали повноцінну команду, склад якої радимо, проєкт вдалося б реалізувати без надмірного навантаження та з імовірною більшою результативністю.

2.8 Управління комунікаціями медіапроєкту

У межах медіапроєкту управління комунікаціями забезпечувала нам координацію всіх етапів роботи: від підготовки концепції до поширення готових матеріалів та отримання зворотного зв'язку від аудиторії. Ефективний обмін інформацією між учасниками команди, експертами, консультантами та

авдиторією безпосередньо впливає на якість контенту та результативність нашої роботи.

Під час планування та реалізації проєкту ми використовували різні види інформації, необхідні для окреслення концепції, організації виробничих процесів та створення мультимедійного контенту. Насамперед, це була організаційна інформація, яка включала планування зустрічей, погодження графіків роботи, визначення дедлайнів, координацію процесів дизайну та монтажу.

Також у межах медіапроєкту ми використовували комунікаційну інформацію, пов'язану з просуванням контенту та взаємодією з аудиторією. Сюди ми відносимо тексти для соціальних мереж, підписи до публікацій, сценарії рілсів, подієвого контенту, повідомлення для експертів, що за умови розширення медіапроєкту можуть бути партнерами, та коментарі користувачів. Окремо виділяємо інформацію зворотного зв'язку — реакції аудиторії, коментарі, статистика переглядів і взаємодій, які дозволяли оцінити ефективність комунікаційної стратегії проєкту.

Загальна схема обміну інформацією в медіапроєкті «Сонце за обрієм» базувалася на постійній взаємодії між основними учасниками процесу: авторкою проєкту, науковою керівницею, експертами, консультантами, культурними ініціативами та аудиторією.

На першому етапі комунікація здійснювалася між авторкою проєкту та науковою керівницею. Вона включала погодження структури роботи, консультації щодо концепції медіапроєкту, аналізу джерел та оформлення теоретичної частини дослідження. Надалі авторка контактувала з експертами та представниками культурних ініціатив для організації інтерв'ю, збору коментарів та отримання додаткової інформації про культурну спадщину Херсона.

Після створення матеріалів інформація поширювалася через соціальні мережі та мультимедійні платформи до цільової аудиторії. Аудиторія, своєю чергою, формувала зворотний зв'язок у вигляді переглядів, реакцій, поширень

та коментарів, що дозволяло оцінити ефективність контенту та коригувати подальшу комунікаційну стратегію проєкту. Основним каналом поширення інформації в межах медіапроєкту стала соціальна мережа Instagram для публікації каруселей, документальних відео, та візуальних матеріалів про культурну спадщину Херсона. Перевагою цієї платформи є візуальна цінність контенту, можливість швидкого поширення інформації через публікації й сториз та зручна взаємодія з аудиторією через коментарі, реакції та репости.

Для внутрішньої комунікації ми використовували месенджери Telegram, WhatsApp та Instagram Direct, електронну пошту та відеодзвінки через Google Meet. Через ці канали ми погоджували та проводили інтерв'ю й консультації, обмінювалися матеріалами, обговорювали правлення та організацію інших робочих процесів.

Отож, управління комунікаціями в межах проєкту було комплексним і структурованим. Кожен тип комунікації виконував окрему функцію, сприяв створенню якісного контенту, ефективній організації робочих процесів та налагодженню взаємодії з цільовою аудиторією.

2.9 Моніторинг виконання медіапроєкту

Моніторинг виконання медіапроєкту «Сонце за обрієм» був важливою складовою управління проєктом, оскільки це дозволило нам контролювати якість контенту, дотримання концепції та графіку, ефективність комунікації з аудиторією та досягнення поставлених цілей. Ми здійснювали моніторинг на всіх етапах реалізації проєкту, для цього використовували як формальні, так і неформальні методи перевірки, а також звертали увагу на кількісні показники. У межах проєкту ми виокремили декілька основних напрямів моніторингу.

1. Моніторинг змістового наповнення та достовірності інформації. Оскільки медіапроєкт про збереження культурної спадщини Херсона в умовах повномасштабної війни, особливу увагу ми приділяли перевірці достовірності інформації. Перед підготовкою кожного матеріалу здійснювали аналіз архівних джерел, наукових публікацій, офіційних документів, зокрема для

додаткової перевірки окремі матеріали погоджувалися з експертами у сфері культурної спадщини. Такий підхід дозволяв уникнути фактологічних помилок, неточностей у датах, назвах об'єктів та історичних відомостях. Окрім цього, ми приділяли увагу етичному висвітленню теми руйнування культурної спадщини. Під час підготовки контенту перевіряли, щоб матеріали не містили непідтверджених тверджень, не створювали додаткових безпекових ризиків та відповідали стандартам журналістики.

2. Моніторинг дотримання концепції проєкту. Ми аналізували, наскільки кожне відео чи мультимедійний матеріал відповідає головній меті — популяризації культурної спадщини Херсона та приверненню уваги до проблем її збереження. Перед публікацією кожен матеріал проходив внутрішню редакційну перевірку. Ми оцінювали логіку викладу, зрозумілість тексту для аудиторії, якість візуального ряду та відповідність обраному *tone of voice*. У разі необхідності окремі елементи доопрацьовувалися або коригувалися.

3. Моніторинг виробничих процесів. Під час створення контенту ми також контролювали виконання робіт відповідно до плану, для цього використовували діаграму Ганта. Найбільше виконували практичної роботи та слідкували за підготовкою сценаріїв, монтажу відео та створенню візуального оформлення. Після завершення монтажу переглядали готові матеріали декілька разів для виявлення технічних помилок, неточностей у тексті або проблем із аудіо.

4. Моніторинг ефективності поширення контенту та суспільного відгуку. Після публікації матеріалів основним інструментом моніторингу стала аналітика соціальних мереж, насамперед Instagram, який був головною платформою поширення контенту. Ми аналізували, які саме матеріали викликали найбільшу увагу аудиторії, які теми отримували найбільшу кількість взаємодій та які формати виявилися найбільш ефективними для висвітлення культурної спадщини Херсона. За допомогою вбудованих інструментів Instagram Insights ми відстежили, що з початку поширення

контенту в травні, нам вдалося опублікувати понад 10 матеріалів, охопити близько 4 500 облікових записів та набрати понад 13 тисяч переглядів матеріалів медіапроєкту. Найбільше спрацював формат тематичних дописів, а саме допис до Дня вишиванки про «кам'яні вишиванки» Херсонщини як цінний об'єкт культурної спадщини регіону. Допис переглянули понад 3 000 разів, кількість охоплених користувачів становила понад 1 800. Формат коротких документальних відео в межах інстаграмної каруселі з фіксацією стану об'єктів під час повномасштабного вторгнення також відгукнувся аудиторії попри складну тему висвітлення втрати: два дописи такого формату в середньому набрали по 1 500 переглядів та охопили 750 облікових записів. А формат довших документальних відео в середньому переглядали 1 000 разів, кількість охоплених користувачів — 600 .

Особливу увагу ми приділяли також показникам вподобань, поширень та збережень, оскільки саме вони свідчили про практичну цінність матеріалів для аудиторії та готовність користувачів рекомендувати контент іншим. Упродовж травня з контентом «Сонце за обрієм» взаємодіяли понад 800 разів: це й позначки «подобається» (312 на дописах, 185 на відео reels), коментарі (16 на дописах, 31 на відео reels), збереження (26 на дописах, 11 на відео reels), поширення (27 на дописах, 11 на відео reels), репости (73 на дописах, 47 на відео reels), а також відповіді на сторис — 36.

Крім кількісних показників, ми аналізували якість взаємодії з аудиторією. Для цього вивчали коментарі та повідомлення користувачів.

Отже, системний моніторинг виконання медіапроєкту «Сонце за обрієм» дозволив нам контролювати якість контенту, забезпечувати достовірність інформації, оцінювати ефективність взаємодії з аудиторією та реагувати на виклики й коригувати підхід до висвітлення в процесі, щоб вдосконалити комунікацію для подальшого розвитку медіапроєкту.

Висновки до 2 розділу

У межах другого розділу ми детально проаналізували практичні етапи створення та реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм», мета якого розробити та опублікувати серію документальних відео та іншого мультимедійного контенту на тему збереження культурної спадщини Херсона в умовах повномасштабної війни. Особливу увагу ми зосередили на формуванні концепції проєкту, визначенні його місії, візії, цілей та ефективного формату реалізації через мультимедійний контент і соціальні мережі.

У процесі роботи ми дослідили проблематику недостатньої репрезентації культурної спадщини Херсона в українському медійному просторі, проаналізували наукові джерела, журналістські матеріали та діяльність культурних ініціатив. Це дозволило нам сформуванати змістову основу проєкту та визначити ключові напрями та підходи до висвітлення теми. Також ми розробили WBS-структуру медіапроєкту, що охоплювала основні етапи роботи — планування, підготовка, створення контенту, публікація та аналіз ефективності.

У межах управління ресурсами ми визначили людські, технічні, інформаційні та фінансові ресурси, необхідні для реалізації проєкту. Водночас ми оптимізували витрати, виконуючи більшість завдань самостійно.

Значну увагу ми приділили управлінню якістю медіапроєкту. Для цього використовували фактчекінг, консультації з експертами, технічний контроль контенту та єдину візуальну стилістику.

У процесі реалізації проєкту ми також визначили основні ризики — безпекові, технічні, фінансові, інформаційні та комунікаційні. Для їх мінімізації використовували дистанційний збір матеріалів, резервне збереження файлів, адаптацію робочих процесів та консультації з експертами з медіабезпеки.

Попри компактний склад команди, нам вдалося забезпечити реалізацію всіх основних етапів роботи, важливу роль у цьому відіграли ефективно

управління комунікаціями, постійна взаємодія з експертами, культурними ініціативами та цільовою аудиторією через соціальні мережі.

Отже, через системний підхід до управління змістом, ресурсами, ризиками, якістю та комунікаціями, ми реалізували медіапроект «Сонце за обрієм» та створили основу для його подальшого розвитку й масштабування.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДІАПРОЄКТУ

3.1 Проблеми з практичною реалізацією проєкту

Під час практичної реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» ми зіштовхнулися з низкою труднощів, пов'язаних із воєнними умовами та зі специфікою роботи над документальним мультимедійним контентом, зокрема й серією документальних відео в соціальних мережах про культурну спадщину Херсона. Основною проблемою стала неможливість фізичного доступу до об'єктів у місті Херсон через нестабільну безпекову ситуацію, постійні обстріли та ризики для життя команди. Спочатку ми планували провести польову експедицію для самостійного обстеження та зйомки культурних об'єктів, однак після консультацій із фахівцем з медіабезпеки Сергієм Штурхецьким та місцевим фіксером Владиславом Недоступом були змушені відмовитися від реалізації експедиції. Це спричинило зміну підходу до реалізації проєкту та вимагало адаптації всіх подальших процесів. Для розв'язання проблеми було обрано формат дистанційного документування. Ми використовували архівні фотографії Херсона, матеріали культурних проєктів, публікації Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеся Гончара, журналістські фото- та відеоматеріали локальних медіа «МОСТ», «Вгору», «Суспільне Херсон», а також відкриті джерела та вебресурси.

Ще однією проблемою стала обмеженість доступу до актуальної та перевіреної інформації про стан культурних об'єктів. Частина архівних матеріалів, фото та відео була недоступною або потребувала додаткової перевірки через інформаційну ізоляцію та відсутність регулярного оновлення даних, зокрема в умовах окупації міста та повномасштабного вторгнення. Через це ми були змушені працювати з великою кількістю відкритих джерел, порівнювати інформацію з різних платформ і консультуватися з експертами: комунікаційницею hemo Зоряною Пограничною, представницею ГО

«Новокаховське товариство охорони культурної спадщини» Лізою Євсєєвою та магістеркою «Культурології» НаУОА Олесею Петровою. Такий процес вимагав значно більше часу на підготовку матеріалів та ускладнював оперативне створення контенту.

Окремою проблемою стала складність висвітлення теми культурної спадщини в умовах повномасштабної війни. У сучасному українському інформаційному просторі основна увага суспільства зосереджена на безпекових питаннях, людських втратах, військових подіях та гуманітарних проблемах. На цьому тлі тема руйнування культурних об'єктів може сприйматися частиною авдиторії як менш пріоритетна. Через це виникла необхідність шукати такі формати подачі інформації, які б не лише інформували, а й пояснювали значення культурної спадщини для формування історичної пам'яті, регіональної ідентичності та національної культури.

Також викликом стала робота з емоційно чутливим контентом. Матеріали про руйнування культурної спадщини, окупацію та втрати створювали значне емоційне навантаження як для авдиторії, так і для команди проєкту. Особливо складним цей процес був через особистий зв'язок авторки проєкту Лілії Мочаліної з темою дослідження, адже вона родом із тимчасово окупованої Херсонщини. Робота над проєктом передбачала постійне повернення до теми втрат, руйнувань та наслідків війни для рідного регіону, що часто ставало емоційно виснажливим і могло викликати ретравматизацію. Водночас саме цей особистий досвід допоміг глибше зрозуміти значення культурної спадщини Херсона та важливість її документування. У проєкті ми намагалися поєднувати інформацію про руйнування та історичну цінність об'єктів, також про діяльність культурних ініціатив. Для вирішення цієї проблеми ми відмовилися від винятково висвітлення руйнувань та додали розповіді про архітектурні та історичні пам'ятки, їхню історію та значущість. Крім того, було обрано формат документальних відео та інформаційних каруселей з короткими відео для Instagram, що дозволило нам адаптувати складну тему до особливостей сучасного медіаспоживання.

Проблемою практичної реалізації стала й обмеженість ресурсів. Оскільки проєкт створювався у форматі студентської кваліфікаційної роботи, більшість процесів — дослідження, написання сценаріїв, монтаж, дизайн, комунікація та ведення соціальних мереж — виконувалися самостійно. Це збільшувало навантаження та ускладнювало дотримання швидких темпів виробництва контенту. Для оптимізації роботи ми використовували доступні цифрові інструменти, зокрема Figma для дизайну, CapCut для монтажу відео, а також планування контенту за допомогою WBS-структур та Діаграми Ганта. Це дозволило ефективно розподілити навантаження.

Для подолання деяких зазначених проблем ми адаптували формат реалізації медіапроєкту до наявних умов. Зокрема, зробили акцент на дистанційному зборі матеріалів, використанні вже наявного мультимедійного контенту у створенні серії документальних відео та роботі із соціальними мережами як основною платформою поширення контенту. Також ми використовували консультації з експертами — заступником директора Острозького державного історико-культурного заповідника Андрієм Брижуком, комунікаційницею hemo Зоряною Пограничною, представницею ГО «Новокаховське товариство охорони культурної спадщини» Лізою Євсєєвою та магістеркою «Культурології» НаУОА Олесею Петровою, цифрові архіви, відкриті бази даних та матеріали культурних ініціатив, що дозволило компенсувати частину обмежень, пов'язаних із неможливістю проведення повноцінної експедиції.

Практична реалізація медіапроєкту «Сонце за обрієм» відбувалася в умовах постійної адаптації до безпекових, інформаційних та організаційних викликів. Попри труднощі, нам вдалося знайти ефективні способи роботи з темою культурної спадщини Херсона та реалізувати проєкт у форматі, який відповідає нашим можливостям і сучасним умовам роботи під час війни.

3.2 Особливості реалізації медіапроєкту

Основною метою проєкту було привернення уваги до культурної спадщини Херсона через документування архітектурних та історичних пам'яток міста, які перебувають під загрозою руйнування або вже постраждали внаслідок російської агресії.

Тому однією з головних особливостей реалізації проєкту стала робота з темою культурної спадщини в умовах повномасштабної війни. Об'єкти, про які ми говоримо в медіапроєкті, розташовані на території Херсона та Херсонської області, що регулярно зазнає російських обстрілів та частково тимчасово окупована. Через безпекові обмеження ми не могли здійснювати безпосередню фото- та відеофіксацію пам'яток. Саме тому важливою складовою роботи стало використання архівних матеріалів та дистанційного збору матеріалів з відкритих джерел: фотографій, відеозаписів, наукових публікацій, музейних ресурсів та матеріалів медіа. Це дозволило нам якісно, попри безпекові обмеження, показати об'єкти до пошкоджень, висвітлити їхню цінність і продемонструвати масштаби втрат, яких зазнала культурна спадщина регіону.

Ще однією особливістю стало поєднання документального формату із соціальними мережами. На відміну від традиційних документальних фільмів, які передбачають тривалий хронометраж, ми адаптували документальний контент до форматів Instagram. Основними продуктами проєкту стали документальні відео: повнометражні Reels, короткі відео в межах інформаційних каруселей. Такий підхід дозволив зробити складну культурну тематику доступнішою для сучасної аудиторії, яка переважно споживає інформацію через соціальні мережі.

Особливу увагу під час реалізації проєкту ми приділяли дослідницькій роботі. Для створення кожного матеріалу необхідно було збирати інформацію з кількох джерел, зіставляти історичні факти та перевіряти їхню достовірність. У багатьох випадках інформація про окремі пам'ятки була недостатньою або відсутньою через імовірну втрату архівів, недостатню кількість досліджень чи

відсутність систематизованих даних. Тому підготовка навіть одного короткого відео часто вимагала опрацювання багатьох, або ж всіх наявних доступних публікацій, архівних матеріалів та коментарів експертів як в журналістських матеріалах, так і тих, до якого ми зверталися безпосередньо в межах проєкту.

Важливу роль у реалізації проєкту відігравала співпраця з фахівцями у сфері культурної спадщини. Ми посилалися на коментарі культурологів, істориків, архітекторів (Сергій Дяченко, Дементій Білий), заступника начальника обласної інспекції з охорони пам'яток історії та культури Дениса Сікоза, директорів місцевих музеїв — Аліни Доценко, які займаються збереженням культурної спадщини та, зокрема, документуванням руйнувань культурних об'єктів, а також особисто консультувалися з заступником директора Острозького державного історико-культурного заповідника Андрієм Брижуком, комунікаційницею hemo Зоряною Пограничною, представницею ГО «Новокаховське товариство охорони культурної спадщини» Лізою Євсєєвою та магістеркою «Культурології» НаУОА Олесею Петровою. Тож ми додатково перевіряли фактологічну інформацію, формат подачі інформації, уточнювали історичний контекст та уникали поширення неточностей.

Ми працювали з чутливою темою втрат культурної спадщини, тому важливо було уникати травматичності контенту та спекуляцій на темі руйнувань. Акцент робився не лише на пошкодженнях чи втратах, а й на історичній та культурній цінності об'єктів. Такий підхід дозволяв формувати в аудиторії усвідомлення значення культурної спадщини Херсона.

Під час створення контенту ми також зіткнулися з проблемою нестачі візуальних матеріалів щодо окремих об'єктів. Деякі пам'ятки практично не були представлені в цифровому просторі, тому пошук матеріалів займав значний час. Це ще раз підтвердило актуальність проблеми недостатньої репрезентації культурної спадщини Херсонщини.

Особливістю виробничого процесу стала також багатофункційність команди проєкту. Оскільки над проєктом працювала невелика команда, а саме

авторка медіапроєкту Лілія Мочаліна та наукова керівниця Зоряна Годунок, більшість завдань виконувалися авторкою самотійно: пошук інформації, написання сценаріїв, підбір архівних матеріалів, запис озвучення, монтаж відео, створення графічних матеріалів, підготовка публікацій та адміністрування сторінки проєкту. З одного боку, це вимагало значних часових, емоційних, ресурсних витрат від авторки проєкту, а з іншого — імовірно, забезпечувало більшу цілісність концепції в реалізації.

Під час реалізації медіапроєкту ми розробили айдентику дизайну для соціальних мереж «Сонце за обрієм». Основними кольорами дизайну визначили білий (FFFFFF), блакитний (005BBB) — колір прапора Херсона, та чорний (161616). Обґрунтуванням обраних кольорів є не тільки прив'язка до символіки міста, але й психологія використання кольорів у соцмережах, спрямованих на освітню діяльність. Синій колір, який є акцентним у нашому медіапроєкті, викликає у споживачів довіру та повагу, а також легкість сприйняття інтелектуального контенту [58]. Ми зупинилися на виборі саме такої колірної гами, адже одна з основних функцій «Сонце за обрієм» — просвітницька. Тема культурної спадщини Херсона зараз вкрай важка для сприйняття аудиторією через відчуття втрати, а нам важливо зберігати суспільний інтерес до культурних об'єктів міста, адже воно довгий час було недопредставленим у цьому контексті.

Також під час розробки дизайну ми самотійно розробили лого в графічному редакторі Figma. За основу взяли векторне відтворення Очаківської брами, яка входить до комплексу Херсонської фортеці [51], є пам'яткою архітектури національного значення, зображена на гербі міста, а також є його архітектурним символом. Позаду помістили символ скіфського сонця, яке також відоме як Херсонське сонце — офіційний брендовий знак, який візуально ідентифікує Херсонську область [52]. Тож лого візуально обігрує метафору назви медіапроєкту «Сонце за обрієм».

Далі ми створили сторінку в соціальній мережі Instagram, наповнивши її згідно з рекомендаціями Meta для кращого пошукового механізму. У назві

профілю використали ключові слова «Херсон» та «Культурна спадщина». Надалі перейшли до виготовлення та публікації контенту.

За період реалізації проєкту ми підготували до публікації 4 повноцінних документальних відео, із середньою тривалістю до 2 хвилин кожне, а також 2 коротких відео в межах інформаційних каруселей та додаткових мультимедійних дописів. Також ми підготували запланований контент для подальшої дистрибуції за межами реалізації кваліфікаційного проєкту (див. детальніше Додаток 4).

Після публікації контенту ми аналізували реакцію аудиторії через інструменти аналітики Instagram. Відстежували кількість переглядів, охоплення, поширення, збереження та коментарі користувачів. Так ми оцінювали ефективність окремих форматів і визначили, які подачі теми викликають найбільший інтерес серед аудиторії. Зокрема, найбільшу залученість отримували матеріали, що поєднували історію архітектурних пам'яток із розповідями про наслідки російських обстрілів для культурної спадщини. Наприклад, найкраще аудиторія взаємодіяла з Reels про Будинок перуанських купців у Херсоні, про його архітектурну особливість, історію в місті та про наслідки російських обстрілів. Відео триває майже 2 хвилини, воно набрало понад 1100 переглядів та охопило понад 800 облікових записів (див. детально Додаток 5).

Для узагальнення результатів реалізації медіапроєкту ми провели SWOT-аналіз (див. детально Додаток 3).

Отже, під час реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» попри безпекові, часові та ресурсні обмеження, нам вдалося створити контент, який не лише інформує про культурну спадщину Херсонщини, а й сприяє її цифровому збереженню та популяризації.

3.3 Рекомендації щодо покращення розробки та реалізації медіапроєкту

Під час реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» ми визначили низку

аспектів, які можуть покращити не лише подальший розвиток самого проєкту, а й загальний стан висвітлення теми культурної спадщини Херсона в українському медійному просторі.

Однією з основних рекомендацій є необхідність масштабування формату проєкту. На момент реалізації «Сонце за обрієм» функціює переважно як мультимедійний проєкт у соціальних мережах, однак для підвищення ефективності висвітлення теми культурної спадщини доцільним є розширення платформ поширення контенту. Так, перспективним може бути активний розвиток YouTube-формату із довшими документальними відео, створення окремого вебсайту або цифрового архіву про культурну спадщину Херсона, а також адаптація матеріалів для інших соціальних платформ. Це дозволить не лише збільшити охоплення аудиторії, а й систематизувати матеріали проєкту та забезпечити їх довготривале збереження.

Важливою рекомендацією є також розвиток співпраці з культурними ініціативами, громадськими організаціями, архівами, музеями та дослідниками культурної спадщини. Під час роботи над проєктом ми переконалися, що саме співпраця допомагає підвищити якість контенту, забезпечити достовірність інформації та розширити доступ до матеріалів. Надалі така взаємодія могла б стати системною та включати спільні проєкти або створення спільних цифрових архівів культурної спадщини регіону.

Ще однією рекомендацією є посилення роботи з аудиторією та розвиток просвітницького складника медіапроєкту. Тема культурної спадщини Херсона залишається недостатньо представленою в українському інформаційному просторі, тому важливо не лише фіксувати руйнування, а й пояснювати значення цих об'єктів для історії та культури України. Для цього доцільно використовувати простіші та більш інтерактивні формати подачі інформації: короткі відео, інформаційні каруселі, інтерактивні сториз, візуальний сторителінг та пояснювальний контент. Це може допомогти зробити тему культурної спадщини більш зрозумілою та емоційно розвантаженою для користувачів соціальних мереж.

Окрему увагу варто приділити ще й розвитку командної роботи. Під час створення «Сонце за обрієм» значна частина процесів виконувалася самотійно, що створювало надмірне навантаження та ускладнювало стабільне виробництво контенту. Тому в разі подальшого розвитку проєкту доцільним є залучення додаткових фахівців: фото- та відеооператора, дизайнера, SMM-менеджера, монтажера, куратора з медіабезпеки, а також фандрейзера або проєктного менеджера, сейлз-менеджера. Це дозволило б покращити якість контенту, пришвидшити виробничі процеси та ефективніше працювати з просуванням матеріалів.

Також важливою рекомендацією є посилення безпекового компоненту роботи над медіапроєктами, пов'язаними з темою війни та висвітленням втрат. Під час реалізації проєкту ми зіткнулися з неможливістю проведення повноцінної експедиції до Херсона через загрозу життю та здоров'ю команди. Тому для подальшої роботи над подібними медіапроєктами важливо враховувати рекомендації з медіабезпеки, проводити консультації з фахівцями, використовувати дистанційні формати збору інформації та співпрацювати з локальними фіксерами.

Ще одним важливим напрямом удосконалення є фінансова підтримка. Через обмежений бюджет реалізація проєкту значною мірою залежала від власних ресурсів команди. У майбутньому для розвитку проєкту доцільним є залучення грантових програм, партнерств із культурними та медійними організаціями, а також міжнародними ініціативами, що підтримують документування наслідків війни та збереження культурної спадщини України. Це дозволило б покращити технічне забезпечення, забезпечити стабільне виробництво контенту та розширити масштаби проєкту.

Отже, для покращення реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм» та загального стану висвітлення культурної спадщини Херсона необхідними є комплексний розвиток мультимедійних форматів, розширення співпраці з експертним середовищем, активніше залучення аудиторії та посилення фінансової підтримки. Реалізація цих рекомендацій дозволить не лише

покращити якість медіапроєкту, а й сприятиме формуванню суспільного усвідомлення важливості збереження культурної пам'яті України в умовах війни.

Висновки до 3 розділу

У третьому розділі ми проаналізували особливості практичної реалізації медіапроєкту «Сонце за обрієм», визначили основні труднощі, з якими зіткнулися під час його створення, а також сформулювали рекомендації щодо подальшого розвитку проєкту та покращення висвітлення культурної спадщини Херсона в медійному просторі.

Під час роботи над проєктом ми зіштовхнулися з низкою викликів, зумовлених, насамперед, умовами повномасштабної війни. Найсуттєвішими серед них стали неможливість проведення запланованої експедиції до Херсона через безпекові ризики, обмежений доступ до актуальної інформації про стан культурних об'єктів, складність привернення уваги аудиторії до теми культурної спадщини, а також значне емоційне навантаження під час роботи з темою втрат і руйнувань. Попри це, нам вдалося адаптувати формат реалізації проєкту до наявних умов завдяки використанню дистанційних методів збору інформації та консультаціям з експертами.

Під час роботи ми визначили ключові особливості реалізації медіапроєкту. Серед них — поєднання документального формату із соціальними мережами, виробництво мультимедійного контенту для висвітлення культурної спадщини, активна дослідницька робота з джерелами та співпраця з фахівцями у сфері культури. Ми працювали над створенням контенту, який не лише інформує про стан культурних об'єктів Херсона, а й сприяє їхньому цифровому збереженню та висвітленню серед української аудиторії.

Також ми провели аналіз перспектив розвитку медіапроєкту та сформулювали рекомендації щодо його вдосконалення. Вони передбачають масштабування проєкту на інші платформи, розширення співпраці з

культурними ініціативами та громадськими організаціями, залучення додаткових фахівців до команди та пошук додаткових джерел фінансування.

Отже, реалізація нашого медіапроєкту свідчить, що навіть в умовах обмежень можливо створювати якісний документальний медіаконтент про культурну спадщину, використовуючи медіаплатформи як інструмент її популяризації, документування й збереження.

ВИСНОВКИ

Отже, під час реалізації серії документальних відео про збереження культурної спадщини Херсона під час повномасштабного вторгнення та окупації міста в межах медіaproєкту «Сонце за обрієм» ми реалізували нашу основну мету, яку визначили на початковому етапі — популяризація, висвітлення та привернення суспільної уваги до культурні об'єкти Херсона, які постраждали або перебувають під загрозою руйнування внаслідок російської агресії.

На початковому етапі роботи ми визначили низку завдань, необхідних для реалізації проєкту. Серед них — дослідити особливості представлення культурної спадщини Херсона в українському медійному та культурному просторі, проаналізувати вплив війни на стан культурних об'єктів міста, вивчити досвід українських культурних ініціатив, цифрових архівів та документальних проєктів, розробити концепцію власного документального мультимедійного проєкту, створити серію документальних відео та інформаційних каруселей з короткими відео для Instagram, а також оцінити можливості соціальних мереж для поширення контенту про культурну спадщину.

У процесі дослідження ми встановили, що культурна спадщина Херсона залишається недостатньо представленою в загальноукраїнському інформаційному просторі. Більшість публікацій про місто зосереджені на воєнних подіях, окупації, обстрілах та гуманітарних наслідках війни. Водночас історія міста, його архітектурна спадщина, локальна культура та пам'ятки значно рідше стають предметом окремих журналістських матеріалів. Це створює ризик поступового зникнення культурної пам'яті про місто з публічного дискурсу та формує потребу в спеціалізованих медійних проєктах, спрямованих на її збереження й популяризацію.

Також ми з'ясували, що війна завдає культурній спадщині Херсонщини не лише фізичних руйнувань, а й інформаційних втрат. Частина об'єктів

пошкоджена або знищена, частина залишається недоступною для дослідження через безпекову ситуацію, а відомості про окремі пам'ятки не систематизовані або ж оновлені між архівами, науковими публікаціями, журналістськими матеріалами та локальними ініціативами. Саме тому особливої актуальності набуває документування та цифрове збереження культурної спадщини.

Для пошуку ефективних підходів до висвітлення цієї теми ми проаналізували діяльність лабораторії моніторингу української спадщини hemo, цифрові архіви «ХЕРСОНЩИНА НЕСКОРЕНА» та DONETSK HIGHLANDS ARCHIVE, документальний фільм-розслідування «Офіційне пограбування», діяльність культурних ініціатив «Культурний Хаб Південь», «Новокаховське товариство охорони культурної спадщини», «Light House — дім світлих ідей», а також медіаресурс «Цікава Полтава». Аналіз цих кейсів дозволив нам визначити найбільш ефективні практики документування культурної спадщини, використання цифрових платформ для збереження пам'яті та залучення аудиторії до теми культурної спадщини через сучасні мультимедійні формати.

На основі проведеного дослідження ми розробили концепцію документального мультимедійного медіапроєкту «Сонце за обрієм». Його особливістю стало поєднання документального способу зображення із сучасними форматами соціальних мереж. Документальність забезпечила достовірність і фактологічну основу матеріалів, тоді як Instagram став платформою для ефективного поширення контенту серед молоді аудиторії. Ми обрали саме цю соціальну мережу через її популярність серед користувачів віком 18–35 років, широкі можливості візуального сторителінгу та поєднання різних форматів контенту в межах одного медіапродукту.

У межах практичної реалізації проєкту ми створили серію документальних відео та інформаційних каруселей, присвячених культурним об'єктам Херсона. У своїх матеріалах ми поєднували історичні відомості про пам'ятки, інформацію про їхній сучасний стан, наслідки російської агресії та коментарі експертів у сфері культурної спадщини. Особливу увагу приділили

таким об'єктам, як Будинок перуанських купців, Херсонський обласний художній музей імені Олексія Шовкуненка, будівлю колишнього будинку Товариства взаємного кредиту та іншим пам'яткам, що постраждали внаслідок війни або перебувають в зоні ризику руйнувань.

Нам вдалося опублікувати понад 10 матеріалів, 4 з яких у форматі документальних відео Reels та два коротких відео в межах інформаційних каруселей, охопити близько 4 500 облікових записів та набрати понад 13 тисяч переглядів матеріалів медіапроєкту. В основі цих відео ми використовували матеріали цифрових архівів, відкритих баз даних, журналістських фото- та відеоматеріалів.

Формат коротких документальних відео в межах інстаграмної каруселі з фіксацією стану об'єктів під час повномасштабного вторгнення також відгукнувся аудиторії попри складну тему висвітлення втрати: два дописи такого формату в середньому набрали по 1 500 переглядів та охопили 750 облікових записів. А формат довших документальних відео в середньому переглядали 1 000 разів, кількість охоплених користувачів — 600.

Також ми реалізовували контент інших форматів як додаткове наповнення сторінки медіапроєкту в Instagram — інформаційні каруселі, тематичний допис до Дня вишиванки, заплановане інтерв'ю з hemo, інформація про підтримку херсонського медіа тощо.

Під час роботи над проєктом ми переконалися, що консультації з експертами є одним із ключових чинників створення якісного документального контенту. Спілкування з представниками hemo, дослідниками культурної спадщини, культурологами та громадськими активістами дозволило не лише перевіряти інформацію, а й отримувати фаховий контекст для інтерпретації подій і процесів. Саме експертні коментарі допомогли уникнути поверхневого висвітлення теми та забезпечили достовірність матеріалів.

Під час реалізації проєкту ми зіткнулися з низкою труднощів. Найсуттєвішою проблемою стала неможливість проведення повноцінної

польової експедиції до Херсона через безпекову ситуацію. Для додання цього виклику ми використали матеріали цифрових архівів, відкритих баз даних, журналістських фото- та відеоматеріалів, а також консультації з місцевими фахівцями. Іншим викликом була необхідність перевірки інформації з різних джерел через швидкі зміни ситуації в регіоні. Це вимагало додаткового фактчекінгу та зіставлення даних із кількох незалежних джерел.

На основі отриманого досвіду ми дійшли висновку, що документальний мультимедійний формат є ефективним інструментом популяризації культурної спадщини в умовах цифрового середовища. Поєднання відео, архівних матеріалів, фотографій, текстових елементів та експертних коментарів дозволяє комплексно висвітлювати складні суспільно важливі теми та залучати аудиторію до їх осмислення.

Крім того, ми переконалися, що соціальні мережі можуть виконувати не лише комунікаційну, а й архівну функцію. Публікація документального контенту в Instagram дозволяє не лише поширювати інформацію про культурну спадщину, а й створювати цифровий архів пам'яті про об'єкти, які вже пошкоджені, перебувають під загрозою руйнування або можуть бути втрачені в майбутньому.

Отже, завдяки ефективному плануванню, проведеному дослідженню, аналізу практичних кейсів, управлінню ресурсами, ризиками та комунікаціями ми реалізували медіапроект «Сонце за обрієм» і виконали поставлені завдання. Створений нами документальний контент у форматі відео та інформаційних каруселей став спробою зберегти пам'ять про культурну спадщину Херсона, актуалізувати цю тему в українському інформаційному просторі та продемонструвати можливості соціальних мереж як інструменту документування, популяризації та цифрового збереження культурної спадщини в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. «Програма XXXI наукової викладацько-студентської конференції «Дні науки». 31-ше вид. Острог, 2025. 135 с.
2. «Цей стиль притаманний саме нашому регіону». Історик архітектури півдня про зруйновану будівлю Херсонської ОДА. Суспільне Херсон. URL: <https://suspilne.media/kherson/1035511-cej-stil-pritamannij-same-nasomu-regionu-istorik-arhitekturi-pivdna-pro-zrujnovanu-budivlu-hersonskoi-oda/> (дата звернення: 10.04.2026).
3. Балачандран Б. Звіт «Оцінка потреб після катастрофи на греблі Каховської ГЕС» (PDNA). 2023. 104 с.
4. Будинок культури в селі Давидів Брід: напівзруйнована унікальна культурна пам'ятка (фото). Новини півдня України, Херсон, Миколаїв, Одеса, Мелітополь. URL: <https://grivna.ua/specproekty/istoriya/budynok-kultury-v-seli-davydiv-brid-napivzrujnovana-unikalna-kulturna-pamyatka-foto> (дата звернення: 19.03.2026).
5. Буклет Лабораторії моніторингу української спадщини hemo. URL: https://cdn.prod.website-files.com/644845b6dd145f5c8abbd7c6/6842a4420786eccff24e4e46_hemo_booklet_A5_07.05.2025_print_2.pdf (дата звернення: 16.02.2026).
6. Виникнення і розвиток міста Херсон » Історія міст і сіл Української РСР. Історія міст і сіл Української РСР » Історія міст і сіл Української РСР. URL: <https://ukrssr.com.ua/kherson/viniknennya-mista-herson> (дата звернення: 14.04.2026).
7. Водотика С. Міський простір, декомунізація і проблеми історичної пам'яті / С. Водотика, Л. Савенок. Місто: історія, культура, суспільство. 2017. № 1. С. 119–133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/miks_2017_1_12.
8. Волинець В., Трач Ю. Цифрова культурна пам'ять України у період війни: трансформації, виклики та перспективи. Питання культурології. 2026. № 47. С. 132–137. URL: <https://doi.org/10.31866/2410->

- 1311.47.2026.360791 (дата звернення: 02.06.2026).
9. Головчук О., Гусак О.-Е. Проблеми охорони культурної спадщини в умовах війни, релокації та руйнування наукових та культурних інституцій. Офіційний сайт | Мукачівський державний університет. URL: <https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/03/СУЧАСНІ-ПРАКТИКИ-МУЗЕЙНОЇ-АРХІВНОЇ-ТА-БІБЛІОТЕЧНОЇ-СПРАВИ-Збірник-тез-доповідей.pdf#page=39> (дата звернення: 08.05.2026).
 10. Давидова Н. Лекційна діяльність наукової інтелігенції Херсонської губернії як засіб популяризації української мови (кінець XIX ст. – 1920 р.). Наукові праці Чорноморський державний університет імені П. Могили. 2006. Т. 48, № 35. С. 91–94.
 11. Державний реєстр нерухомих пам'яток України. Міністерство культури України. URL: <https://e-pamiatka.gov.ua/> (дата звернення: 16.05.2026).
 12. Дослідження. Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни. ОПОРА – Громадянська мережа – вибори в Україні – Election in Ukraine. URL: <https://oporaua.org/viyna/doslidzhennya-mediaspozhyvannya-ukrayinciv-tretyi-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-25292> (дата звернення: 21.04.2026).
 13. Життя у смартфоні: як українці користувалися медіа й соцмережами у 2024 році – дослідження USAID / Internews | InfoLightUA. InfoLightUA. URL: <https://infolight.ua/2024/12/01/zhyttya-u-smartfoni-yak-ukrayintsi-korystuvalysya-media-j-sotsmerezhamy-u-2024-rotsi-doslidzhennya-usaid-internews/> (дата звернення: 29.05.2026).
 14. Злочини росії проти культурної спадщини Херсонщини. Віртуальний проєкт «Краєзнавство Таврії». Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара. Головна. Віртуальний проєкт «Краєзнавство Таврії». Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара. URL: <https://krai.lib.kherson.ua/zlochiny-rosii-u-sferi-kulturi.htm> (дата звернення: 16.05.2026).
 15. Івасюта Ю. Радянська окупація територій України в 2022–2023 рр.

- Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє : Міжнар. наук. конф., м. Черкаси, 20 квіт. 2023 р. С. 60–61.
16. Ідентичність громадян України: тенденції змін (червень 2024р.). Центр Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/identychnist-gromadian-ukrainy-tendentsii-zmin-cherven-2024r> (дата звернення: 07.05.2026).
 17. Ільченко В. Документальні фільми про війну: вплив на емоційний стан глядачів. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Комунікаційні технології та їх роль у сучасному інформаційному просторі» "Communication technologies and their role in the modern information space" : Всеукр. науково-практ. конф., м. Київ. Київ, 2025. С. 158.
 18. Кавуновий край: як херсонський кавун стає всесвітньо відомим брендом – BBC News Україна. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-53837319> (дата звернення: 20.03.2026).
 19. Катували людей у Херсоні. Слідчі ідентифікували чотирьох підозрюваних, які перейшли на службу до окупантів. Суспільне Херсон. URL: <https://suspilne.media/kherson/1280920-katuvali-ludej-u-hersoni-slidci-identifikuvali-cotiroh-pidozruvanih-aki-perejsli-na-sluzbu-do-okupantiv/> (дата звернення: 07.04.2026).
 20. Конвенція про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_157#Text (дата звернення: 04.05.2026).
 21. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text (дата звернення: 12.03.2026).
 22. Мапа війни в Україні. Liveuamap. URL: <https://liveuamap.com/> (дата

- звернення: 24.02.2026).
23. Мапа пам'яток України. Міністерство культури України. URL: <https://e-pamiatka.gov.ua/map?type=placed> (дата звернення: 19.05.2026).
 24. Міністерство культури України. Facebook. URL: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=1216807290603489&id=100068226896722 (дата звернення: 06.05.2026).
 25. Моніторинг спадщини задля відновлення. Моніторинг спадщини задля відновлення. URL: <https://www.hemo.in.ua/> (дата звернення: 13.02.2026).
 26. Найбільша крадіжка після Другої світової війни: The Kyiv Independent випустив фільм про пограбування херсонських музеїв. Суспільне Культура. URL: <https://suspilne.media/culture/932395-najbilsa-kradizka-pisla-drugoi-svitovoi-vijni-the-kyiv-independent-vipustili-film-pro-pograbuvanna-hersonskih-muzeiv/> (дата звернення: 28.04.2026).
 27. Національний музей історії України у Другій світовій війні. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1EdKEzczZC/> (дата звернення: 01.03.2026).
 28. Нерухома культурна спадщина | Міністерство культури України. Міністерство культури України. URL: <https://mincult.gov.ua/kulturna-spadshchyna/derzhavnyy-reiestr-nerukhomykh-pam-iatok-ukrainy/> (дата звернення: 22.05.2026).
 29. Новокаховське товариство охорони культурної спадщини. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/heritageNK> (дата звернення: 19.03.2026).
 30. Новокаховське товариство охорони культурної спадщини – ReHERIT. ReHERIT. URL: <https://reherit.org.ua/operators/novokahovske-tovarystvo-ohorony-kulturnoyi-spadshhyny/> (дата звернення: 18.03.2026).
 31. Об'єкти нерухомої спадщини Херсонської області. Головна | Міністерство культури України. URL: https://mincult.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/hersonska_obl.-stanom-na-15.04.24.pdf (дата звернення: 08.05.2026).
 32. Окупанти обстріляли художній музей у Херсоні: з'явилися фото

- наслідків. NV. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/okupanti-obstrilyali-hudozhniy-muzey-u-hersoni-novini-ukrajini-50287626.html> (дата звернення: 03.05.2026).
- 33.Опрацьовані матеріали з практики. Google Drive: Share Files Online with Secure Cloud Storage | Google Workspace. URL: https://drive.google.com/drive/folders/133I9Iw0P_VOF3NN19ZgKsZTNQS4llpiH (дата звернення: 27.02.2026).
- 34.Перелік пам'яток культурної спадщини національного значення Херсонської області, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Головна | Міністерство культури України. URL: https://mincult.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/hersonska_obl._stanom_na_17.01.2024.pdf (дата звернення: 14.05.2026).
- 35.Повернення пам'яті. Викрадене мистецтво в музейних артпринтах. Херсонська колекція. Музей Києва. URL: <https://kyivhistorymuseum.org.ua/exhibitions/povernennia-pam-iatii-vykradene-mystetstvo-v-muzeynykh-artpryntakh-khersonska-kolektsiia/> (дата звернення: 11.04.2026).
- 36.Підри́в Каховської ГЕС: наслідки для людей і природи та дилема відбудови | Explainer. Explainer – пояснюємо новини. URL: <https://explainer.ua/pidryv-kahovskoyi-ges-naslidky-dlya-lyudej-i-pryrody-ta-dylema-vidbudovy/> (дата звернення: 05.05.2026).
- 37.Про те, як окупанти розграбували музеї Херсону, і про роль Міністерства культури. АРГУМЕНТ. URL: <https://argumentua.com/novini/pro-te-yak-okupanti-rozgrabuvali-muze-khersonu-pro-rol-m-n-sterstva-kulturi> (дата звернення: 04.03.2026).
- 38.Профіль користувача @donetsk.highlandsarchive. Instagram. URL: https://www.instagram.com/p/DXy-rMGDOxm/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRlODBiNWFlZA%3D%3D

39. Профіль користувача @pivden.lviv. Instagram. URL: https://www.instagram.com/p/DO_5ziqju0c/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRlODBiNWFlZA%3D%3D
40. Профіль користувача @tsikava.poltava. Instagram: соціальна мережа. URL: <https://www.instagram.com/tsikava.poltava/>
41. Рожко В., Рак Н., Макар Р. Як документувати руйнування культурної спадщини для подолання наслідків війни : Посібник. Львів, Київ, Харків, Одеса : Колір ПРО, 2025. 176 с.
42. Російська армія руйнує історичний центр Херсона: як фіксують наслідки та які можливості післявоєнної відбудови. Суспільне Херсон. URL: <https://suspilne.media/kherson/1257934-rosijska-armia-rujnue-istoricnij-centr-hersona-ak-fiksuut-naslidki-ta-aki-mozlivosti-pislavoennoi-vidbudovi/> (дата звернення: 05.04.2026).
43. Росіяни пошкодили «Будинок перуанських купців» у Херсоні. Most. URL: <https://most.ks.ua/news/url/rosijani-poshkodili-dim-peruanskih-kuptsiv-u-hersoni/> (дата звернення: 19.05.2026).
44. Совгира Т., Малоока Л., Кабанець О. Проблема збереження національної ідентичності українців на тимчасово окупованих територіях. Питання культурології. 2025. № 46. С. 116. URL: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.46.2025.348529> (дата звернення: 02.06.2026).
45. Сушко І. Політологічний зміст поняття «історична пам'ять» та «декомунізація історичної пам'яті». Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації : щоріч. наук. пр. / відп. за вип. Т. В. Гончарук. 2019. С. 133–134.
46. То чий Херсон? Історія міста, яку намагалися переписати росіяни. Signal to Resist. URL: <https://signaltoresist.com.ua/history-of-kherson/> (дата звернення: 09.02.2026).
47. Турченко Г. Історична наука і сучасна гібридна війна росії проти України. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2016. № 16. С. 295–300.

48. У Херсоні від російського обстрілу постраждав другий музей за день. Ми Україна. URL: <https://weukraine.tv/novyny/u-khersoni-vid-rosijskoho-obstrilu-postrazhdav-druhij-muzej-za-den/> (дата звернення: 18.04.2026).
49. Українська правда. «Я особисто виносив експонати». Учасники пограбування херсонських музеїв зізналися в злочині, 2025. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5Nm4TlbYkdM> (дата звернення: 10.03.2026).
50. Український журнал. URL: https://ukrzurnal.eu/pdf/uz_2024_04.pdf (дата звернення: 21.04.2026).
51. Учасники проєктів Вікімедіа. Очаківська брама (Херсон) – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Очаківська_брама_\(Херсон\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Очаківська_брама_(Херсон)) (дата звернення: 04.05.2026).
52. Худик Д. Інституційні аспекти управління соціально-культурним розвитком територіальних громад в умовах війни та післявоєнної відбудови. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2025. Т. 338, № 1. С. 691. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-101> (дата звернення: 30.04.2026).
53. Херсонський регіон – Херсонська торгово-промислова палата. Торгово-промислова палата Херсонської області – Херсонська торгово-промислова палата. URL: <https://www.tpp.ks.ua/khersonskij-region.html> (дата звернення: 20.02.2026).
54. Херсонщина: від найдавніших часів до сьогодення : навч.-метод. посіб. для вищ. та загальноосвіт. навч. закл. / С. Водотика та ін. Херсон : Вишем. В., 2017. 417 с.
55. Херсонщину символізує... «Скіфське Сонце». День. URL: <https://day.kyiv.ua/article/den-ukrayiny/khersonshchynu-symvolizuye-skifske-sontse> (дата звернення: 09.05.2026).
56. Bilovus L. *Digital Documentation of Losses of Ukraine's Cultural Heritage in the Context of War: Information Resources and Recording Practices*. Scientific journal "Library Science. Record Studies. Informology". 2026. No.

1. URL: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2026.356336> (date of access: 14.06.2026).
57. Baranovska N. M. *Cooperation between Ukraine and international organizations on the protection issues of cultural heritage at the current stage of the russian-ukrainian war. Scientific notes of Taurida national V.I. Vernadsky university, series historical sciences*. 2025. No. 3. P. 295–297. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2025/3.42> (date of access: 15.05.2026).
58. Color psychology of design. *Medium*. URL: <https://medium.com/design-bootcamp/color-psychology-of-design-3087ace48435> (date of access: 03.03.2026).
59. Koruts U. Z. *Investigation by the international criminal court of russian war crimes in Ukraine. Scientific notes of Taurida national V.I. Vernadsky university. series: juridical sciences*. 2023. No. 2. P. 173. URL: <https://doi.org/10.32782/tnu-2707-0581/2023.2/28> (date of access: 02.06.2026).
60. Smolina O. O., Opolonin A. M. *Cultural Identity as a Dynamic Phenomenon (Case Study: Cultural Self-Identification of the Population of the Eastern Regions of Ukraine)*. *Culture of Ukraine*. 2018. No. 62. URL: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.062.18> (date of access: 12.05.2026).
61. Timlin E., Andrii V. *Technological Aspects of Documentary Video Production: From Post-Production to Stabilisation Systems and Automatic Focusing*. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*. 2024. Vol. 7, no. 2. P. 328–339. URL: <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.319017> (date of access: 15.05.2026).
62. Ukrinform. Українці найчастіше дізнаються про історичне минуле з документальних фільмів та YouTube. Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3919928-ukrainci-najcastise-diznautsa-pro-istoricne-minule-z-dokumentalnih-filmiv->

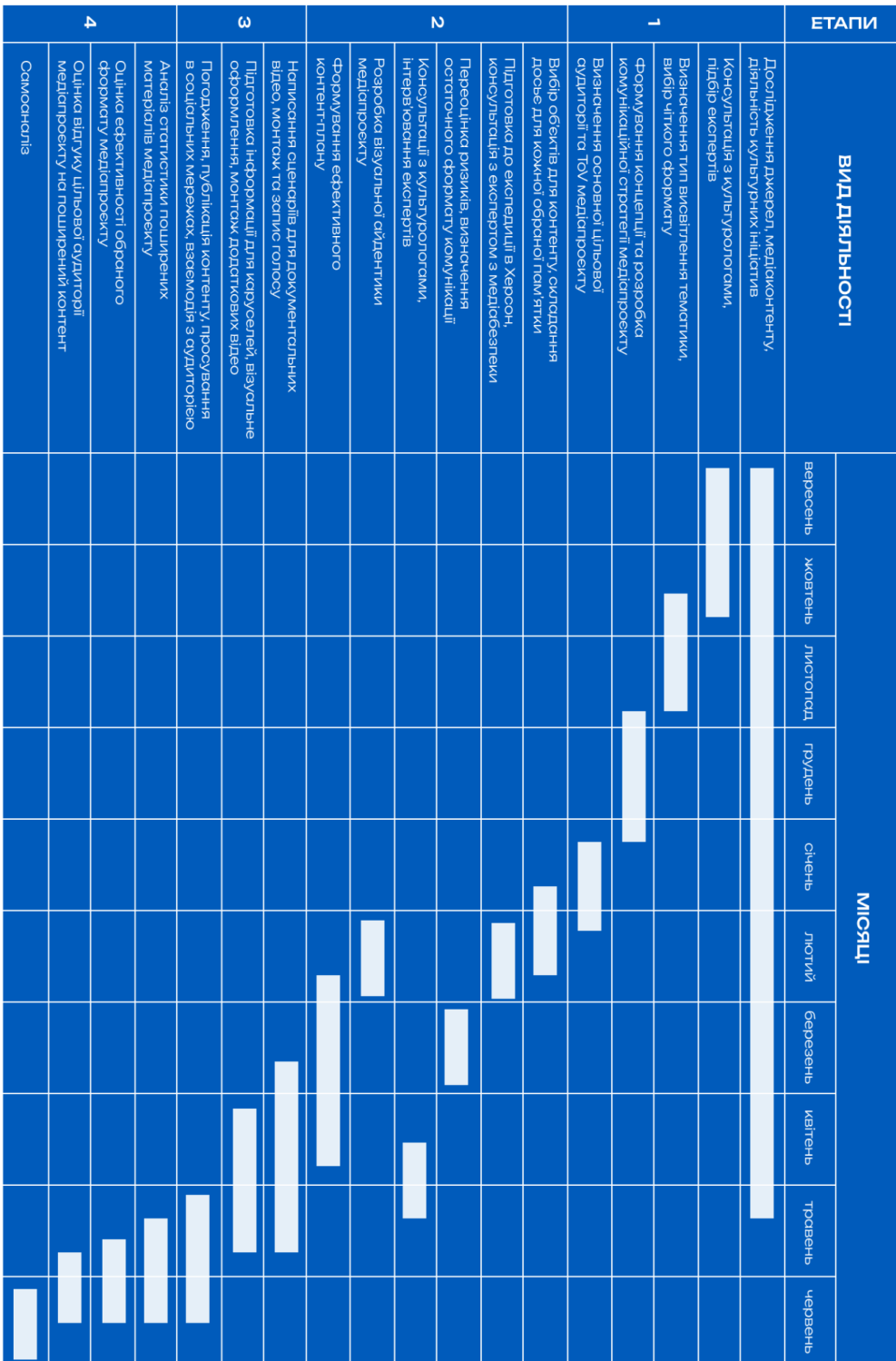
[ta-youtube.html](#) (дата звернення: 08.05.2026).

63. Vogue.ua. Нічого, крім правди: що потрібно знати про українське документальне кіно. Vogue UA – жіночий журнал про моду, красу і стиль. Vogue Ukraine – fashion, beauty, arts, society and living. URL: <https://vogue.ua/article/culture/kino/nichogo-krim-pravdi-shcho-potribno-znati-pro-ukrajinske-dokumentalne-kino-54539.html> (дата звернення: 15.05.2026).

ДОДАТКИ

Додаток 1

Діаграма Ганта

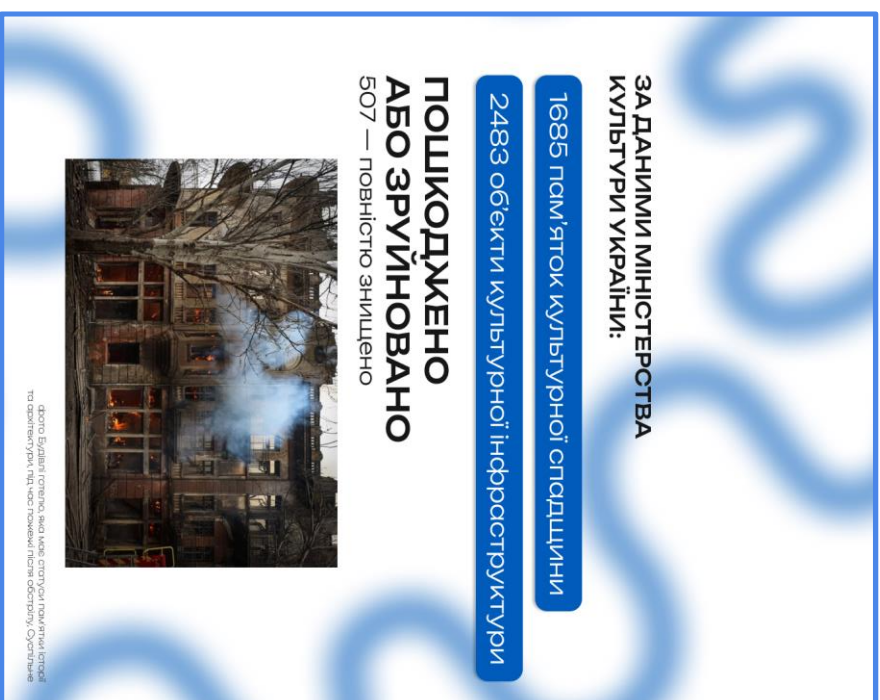
Додаток 2

Структура ресурсів (RBS)

«Сонце за обрієм» РЕСУРСИ МЕДІАПРОЄКТУ			
ЛЮДСЬКІ РЕСУРСИ	ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ	ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ
ЛІЛІЯ МОЧАЛІНА засновниця проекту, комунікаційна менеджерка	архівні матеріали про Херсон та область	Ноутбук Lenovo IdeaPad 3 15IML05 (81WB011GRA) монтаж, дизайн, обробка	кошти на придбання технічного обладнання
АНДРІЙ БРИЖУК заступник директора Острозького державного історико-культурного заповідника	наукові публікації, моніторингові звіти, дослідження	Figma дизайн	кошти на оформлення офіційної підписки для програм
ОЛЕНА КРУШИНЬСКА дослідниця, краєзнавиця, представниця hemo	посібник «Як документувати руйнування культурної спадщини для подолання наслідків війни»	CapCut монтаж відео	
ЗОРЯНА ПОГРАНИЧНА комунікаційниця hemo	консультації з культурологами, інтерв'ювання експертів	iPhone 11	
ВЛАДИСЛАВ НЕДОСТУП локальний фіксер в Херсоні	журналістські матеріали, фото- та відеоматеріали		
СЕРГІЙ ШТУРХЕЦЬКИЙ член Ради з питань свободи слова та захисту журналістів	матеріали культурних ініціатив та ГО		
ОЛЕСЯ ПЕТРОВА магістер «Культурології»	навчальні матеріали СММ-агенцій		
ЛІЗА ЄВСЕЄВА представниця ГО «Новокаховське товариство охорони культурної спадщини»	законодавчі та нормативні документи		
	веб-сайти		

Додаток 3

Розроблений дизайн медіапроєкту

Додаток 3

SWOT-аналіз медіапроєкту «Сонце за обрієм»

До сильних сторін проєкту належать:

- актуальність теми збереження культурної спадщини під час повномасштабної війни;
- поєднання документального формату та соціальних мереж;
- співпраця з експертами у сфері культурної спадщини;
- орієнтація на просвітницьку функцію контенту.

До слабких сторін можна віднести:

- обмежений доступ до об'єктів через безпекову ситуацію;
- нестачу матеріалів щодо окремих пам'яток;
- невелику кількість виконавців проєкту;
- залежність від алгоритмів соціальних мереж щодо чутливого контенту.

Можливостями для подальшого розвитку проєкту є:

- подальше висвітлення об'єктів культурної спадщини;
- співпраця з музеями, культурними ініціативами та громадськими організаціями;
- створення своєрідного вебархіву культурної спадщини на базі соціальних мереж тощо;
- участь у грантових програмах, наприклад від Українського культурного фонду;
- масштабування проєкту на всю Херсонщину.

Серед потенційних загроз:

- подальше руйнування пам'яток унаслідок бойових дій;
- втрата архівних матеріалів;
- інформаційне перенасичення аудиторії травмуючим контентом;
- обмеження доступу до соціальних платформ або зміни їх алгоритмів.

Додаток 4

Контент-план медіапроєкту «Сонце за обрієм»

№	Тема	Формат	Короткий опис
1	Допис-знайомство	Reels	Відео заходу сонця за обрій у Херсоні, обґрунтування метафори назви проєкту «Сонце за обрієм»
2	Навіщо говорити про культурні об'єкти Херсона?	Карусель	Інформаційна карусель про культурні втрати та важливість документування
3	Херсонська обласна державна адміністрація	Reels	Історія та цінність об'єкта, хронологія руйнування внаслідок обстрілів
4	Кіноконцертний зал «Ювілейний»	Карусель з коротким відео	Історія та цінність об'єкта, хронологія руйнування внаслідок обстрілів, відео з сучасним виглядом об'єкта
5	Кам'яні вишиванки Херсонщини	Карусель	Допис до Дня вишиванки про унікальні орнаменти на будівлях Херсонської обл.
6	Будинок перуанських купців	Reels	Історія та цінність об'єкта, хронологія руйнування внаслідок обстрілів
7	Очаківська брама	Карусель	Історія та цінність об'єкта, хронологія руйнування внаслідок обстрілів, фото з сучасним виглядом об'єкта
8	Будівля Херсонського обласного художнього музею імені Олексія Шовкуненка	Reels	Історія та цінність об'єкта, контекст викрадення експонатів під час двох війн, хронологія руйнування внаслідок обстрілів
9	Садиба Куликовських/Будинок з атлантами	Карусель з коротким відео	Історія та цінність об'єкта, відео з сучасним виглядом об'єкта
10	Будинок Товариства взаємного кредиту в Херсоні	Reels	Історія та цінність об'єкта, хронологія руйнування внаслідок обстрілів
11	Інтерв'ю з hemo	Карусель	Розмова про діяльність hemo, про документування спадщини, про співпрацю з суспільством, про те, як медіа краще комунікувати
12	Парк Слави, меморіальний комплекс	Карусель з коротким відео	Історія та цінність об'єкта, контекст розташування від лбз, відео з сучасним виглядом об'єкта
13	Свято-Катерининський собор	Reels	Історія та цінність об'єкта, хронологія руйнування внаслідок обстрілів
14	Краєзнавчий музей	Карусель	Історія та цінність об'єкта, контекст викрадення експонатів росіянами, хронологія руйнування внаслідок обстрілів
15	Маріїнсько-Олександрівська гімназія	ДО/ПІСЛЯ	Вигляд об'єкту до та після руйнування

Додаток 5

Медіапроект у соціальних мережах

